

CENTAR ZA ŽENSKA PRAVA

**ZADOVOLJSTVO ŽENA SA ISKUSTVOM RODNO ZASNOVANOG NASILJA
USLUGAMA CENTRA ZA SOCIJALNI RAD I SPECIJALIZOVANIH
NEVLADINIH ORGANIZACIJA**

**ZADOVOLJSTVO ŽENA SA ISKUSTVOM RODNO ZASNOVANOG NASILJA
USLUGAMA CENTRA ZA SOCIJALNI RAD
I SPECIJALIZOVANIH NEVLADINIH ORGANIZACIJA**

Decembar 2022. godine

Izveštaj o zadovoljstvu žena sa iskustvom nasilja u porodici uslugama koje pružaju Centri za socijalni rad i specijalizovane nevladine organizacije je izrađen u okviru regionalnog projekta ***Institutionalizing quality rehabilitation and integration services for violence survivors*** (Institucionalizacija kvalitetnih usluga rehabilitacije i integracije za žrtve nasilja), uz finansijsku podršku Austrijske razvojne agencije. Sadržaj ove publikacije je isključiva odgovornost Centra za ženska prava i ni na koji način ne odražava stavove Austrijske razvojne agencije.

Sadržaj:

Cilj metoda i istraživanja.....	5
I Prikaz rezultata istraživanja o zadovoljstvu žena sa iskustvom rodno zasnovanog nasilja uslugama centara za socijalni rad.....	7
Opšte informacije o korisnicama.....	8
Podaci o mjerama zaštite / bezbjednosti.....	14
Podaci o uslugama podrške / planu usluga centra za socijalni rad.....	20
Procjena odnosa prema ženi u csr.....	34
II Prikaz rezultata o zadovoljstvu žena sa iskustvom rodno zasnovanog nasilja uslugama specijalizovanih nevladinih organizacija.....	41
III Zaključci i preporuke.....	52
O “Centru za ženska prava”	55

CILJ I METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

Tokom 2020. godine, Centar za ženska prava je sproveo istraživanje „*Zadovoljstvo žena sa iskustvom rodno zasnovanog nasilja uslugama centra za socijalni radi specijalizovanih nevladinih organizacija*“, sa ciljem da se stekne bolji uvid u kapacitete servisa koje, ženama sa iskustvom rodno zasnovanog nasilja, pružaju centri za socijalni rad i specijalizovane nevladine organizacije. Rezultati istraživanja su pokazali nizak nivo zadovoljstva uslugama centara za socijalni rad, kao i to da: stručni radnici centra za socijalni rad ne informišu u dovoljnoj mjeri žene sa iskustvom nasilja o njihovim pravima i pravima njihove djece; da im nije u dovoljnoj mjeri omogućena participacija u planiranju aktivnosti koje, u cilju podrške, pokreće centar za socijalni rad, odnosno da nisu u dovoljnoj mjeri ispitane njihove potrebe, kao ni potrebe njihove djece; da je CSR pasivan u smislu pokretanja sudskih postupaka, što nije u skladu sa ovlaštenjima centara za socijalni rad propisanim Porodičnim zakonom, Zakonom o socijalnoj i dječjoj zaštiti, Protokolom o postupanju, prevenciji i zaštiti od nasilja nad ženama i nasilja u porodici. Što se tiče odnosa stručnih radnika prema ženama, većina ispitanica je izjavila da nisu u dovoljnoj mjeri pokazali razumijevanje, povjerenje i podršku. S druge strane, žene sa iskustvom nasilja pokazale su visoko zadovoljstvo uslugama koje su dobile u okviru specijalizovanih servisa koje pružaju nevladine organizacije. Kao obrazloženje za svoju ocjenu uglavnom navode: razumijevanje, povjerenje, strpljenje, osjećaj sigurnosti, proaktivnost. Navode i da su u nevladinim organizacijama bile adekvatno informisane o pravima. Naročito im je važna sveobuhvatna podrška koja uključuje i komunikaciju sa institucijama kao i zastupanje pred sudom. Na osnovu nalaza istraživanja, date su preporuke kojima je cilj da doprinosu unaprjeđenju pomenutih servisa, odnosno kvalitetnijoj podršci ženama sa iskustvom rodno zasnovanog nasilja, njihovoj rehabilitaciji i integraciji.

Centar za ženska prava je o nalazima istraživanja informisao Ministarstvo rada i socijalnog staranja, ali i ostale institucije organizacijom okruglog stola na temu "Usluge rehabilitacije i reintegracije žena sa iskustvom nasilja u okviru sistema socijalne zaštite u Crnoj Gori", u julu 2021. godine. Okruglom stolu je prisustvovalo 46 učesnika, predstavnika centara za socijalni rad, pravosuđa, direkcije za socijalnu i dječju zaštitu pri tadašnjem Ministarstvu finansija i socijalnog staranja, Zavoda za socijalnu i dječju zaštitu, kao specijalizovanih nevladinih organizacija.

Na osnovu nalaza istraživanja kreirana su tri edukativna programa: "*Pružanje servisa podrške ženama sa iskustvom nasilja*", namijenjen predstavnicima servisa koji funkcionišu u okviru nevladinih organizacija i dva programa kojima je cilj jačanje međusektorske saradnje: "*Bezbjednosni rizici u slučajevima nasilja u porodici i partnerskim odnosima*" i "*Rizici po djecu žrtve/svjedoke . Zaštita djece kroz pružanje podrške i jačanje kapaciteta nenasilnog roditelja.*". Navedene programe pohađalo je ukupno 85 profesionalaca, predstavnika organizacija i institucija koji se bave zaštitom žena i djece, žrtava rodno zasnovanog nasilja. U okviru istog projekta, kroz konsultacije, se uticalo na povećanje znanja još 173 profesionalca/ke.

Cilj ovog, ponovljenog istraživanja je bio da utvrdi da li je u postupanju centara za socijalni rad i nevladinih organizacija došlo do izvjesnih promjena i u koliko jeste, da li su te promjene u pozitivnom ili negativnom smjeru, kao i da se u odnosu na nalaze istraživanja daju nove preporuke radi daljeg unaprjeđenja sistema zaštite žena sa iskustvom rodno zasnovanog nasilja.

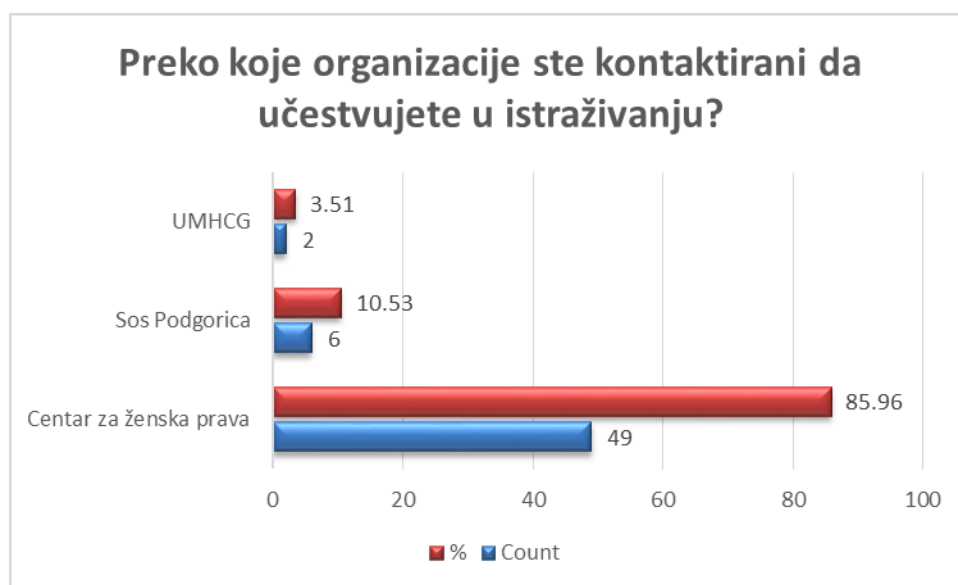
Istraživanje je koristilo istu metodologiju i kriterijume kao i prethodno, što je podrazumijevalo popunjavanje dva upitnika, jednog koji se odnosi na zadovoljstvo uslugama centra za socijalni rad i drugog koji se odnosio na zadovoljstvo uslugama koje pružaju specijalizovane nevladine organizacije. Prethodno istraživanje je, usled pandemije virusa covid-19, sprovedeno kroz dvije online ankete. Ovom prilikom upitnik koji se odnosi na zadovoljstvo uslugama centara za socijalni rad popunjeni su kroz intervju sa konsultatkinjom Centra za ženska prava. Upitnik koji se odnosi na zadovoljstvo uslugama koje pružaju nevladine organizacije sproveden je online, kako bi se osigurala anonimnost učesnice osjećale bezbjedno da iskreno odgovore na postavljena pitanja.

Istraživanje je sprovedeno od jula do oktobra 2022. god. U njemu su učestvovalе korisnice usluga Centra za ženska prava i 2 partnerske organizacije koje su se ovim organizacijama za pomoć obratile u poslednjih 12 mjeseci, a koje su zatražile podršku centra za socijalni rad.

U prvom dijelu izveštaja prikazani su rezultati istraživanja o zadovoljstvu žena sa iskustvom rodno zasnovanog nasilja uslugama centara za socijalni rad, dok su u drugom dijelu prikazani su rezultati istraživanja o zadovoljstvu žena uslugama specijalizovanih nevladinih organizacija. U trećem dijelu su na osnovu rezultata istraživanja, date preporuke za unaprjeđenje pomenutih serisa, u cilju kvalitetnije zaštite žrtava, njihove rehabilitacije i integracije.

PRIKAZ REZULTATA ISTRAŽIVANJA O ZADOVOLJSTVU ŽENA SA ISKUSTVOM RODNO ZASNOVANOG NASILJA USLUGAMA CENTARA ZA SOCIJALNI RAD

U istraživanju je učestvovalo 57 žena sa iskustvom rodno zasnovanog nasilja. Od njih 57, 49 (85,96%) su korisnice usluga Centra za ženska prava, njih 6 (10,53%) su korisnice Sos telefona za žene i djecu žrtve nasilja Podgorica i 2 ispitanice su korisnice usluga NVO Udruženje mladih sa hendikepom (Grafikon br. 1).

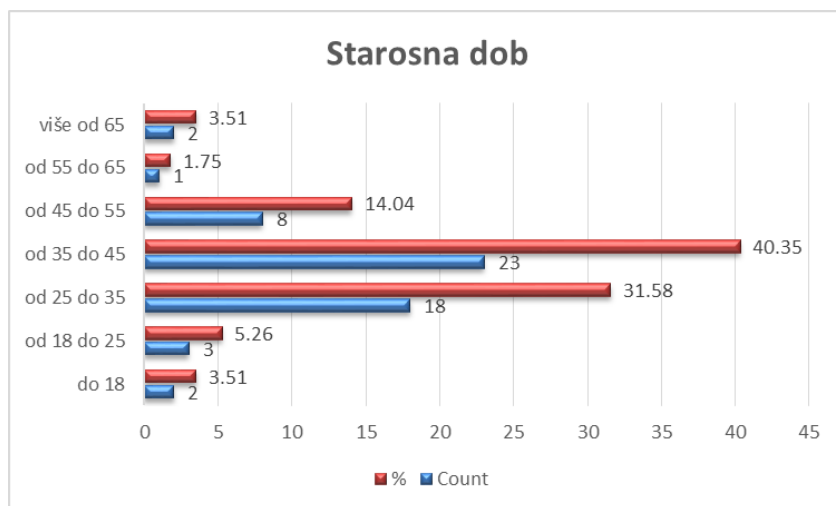

Grafikon br. 1

OPŠTE INFORMACIJE O KORISNICAMA

1. Starosna struktura

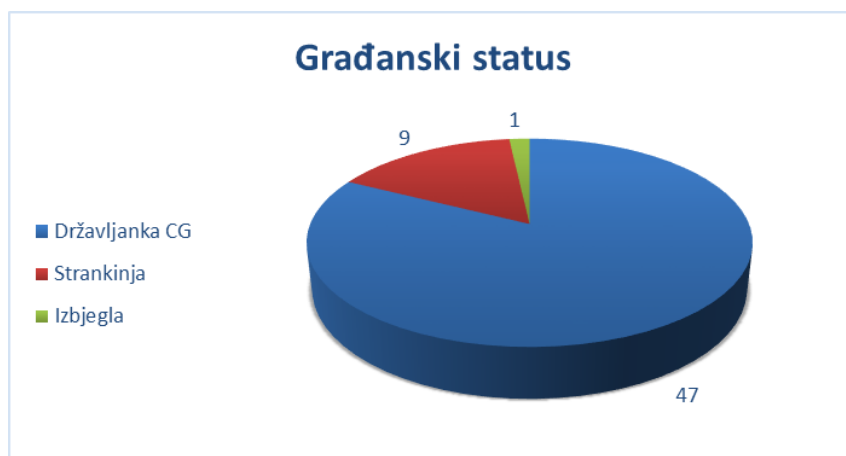
Najveći broj ispitanica pripada starosnoj grupi od 35 do 45 godina (40.53%), a zatim i starosnoj grupi od 25 do 35 godina (31.58). 14.04% ispitanica ima između 45 i 55 godina, 5.26% između 18 i 25, po 3,51% ispitanica sa manje od 18 i više od 65. Starosnoj grupi od 55 do 65 godina pripada samo 1.75% ispitanica.

Grafikon br. 2

2. Građanski status

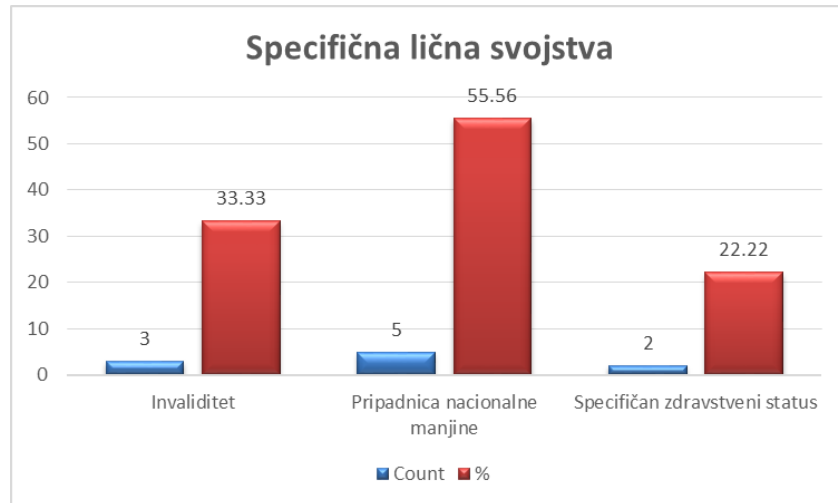
Kada je upitanju građanski status, većina ispitanica 47 (82.46%) su državljanke Crne Gore. 9 (15.79%) su strankinje, dok jedna (1.75%) ima status izbjegle (Grafikon br.3)

Grafikon br 3

3. Specifična lična svojstva

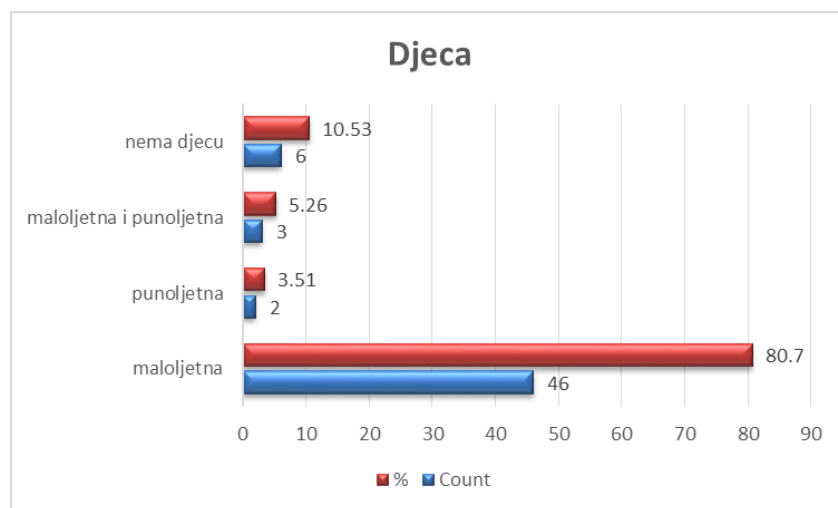
Ukupno 10 ispitanica je, tokom intervjua, izjavilo da ima neka specifična lična svojstva. Od njih 10, 5 (55.56%) je, kao svoju specifičnost navelo to da su pripadnice nacionalnih manjina. 3 (33.33%) ispitanice su navele da imaju neki vid invaliditeta, a 2 (22.22%) ispitanice su izjavile da imaju specifičan zdravstveni status (Grafikon br. 4).

Grafikon br.4

4. Djeca

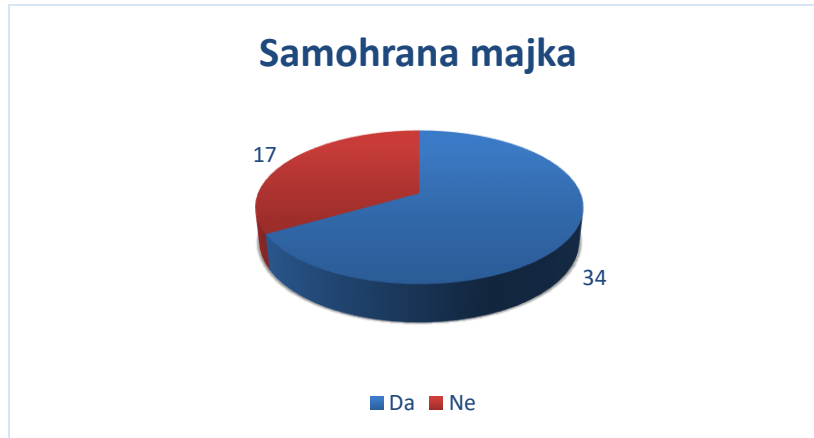
Većina ispitanica, njih 46 (80.7%) ima maloljetnu djecu. 3 (5.26%) ispitanice imaju i maloljetnu i punoljetnu djecu, 2 (3.51%) punoljetnu, dok 6 (10.53%) ispitanica nema djecu (Grafikon br.5).

Grafikon br. 5

5. Samohrane majke

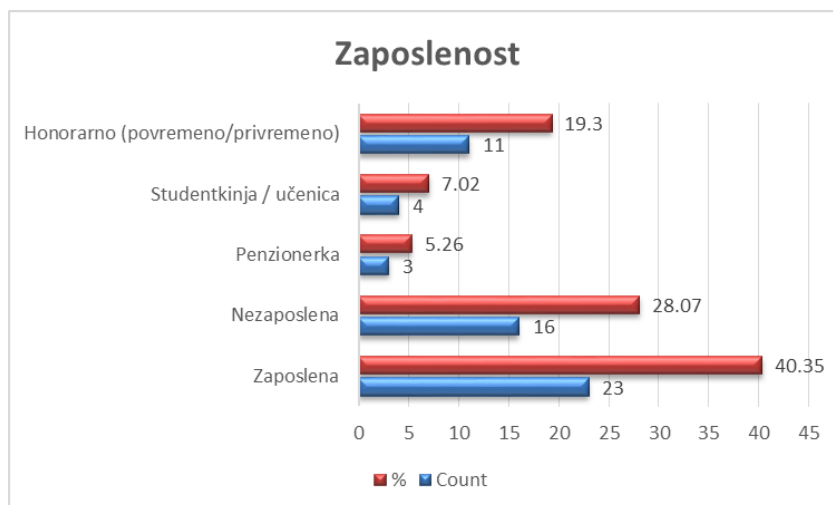
Od 51 ispitanice koje imaju djecu, njih 34 (66.67%) su samohrane majke (Grafikon br. 6).

Grafikon br. 6

6. Zaposlenost

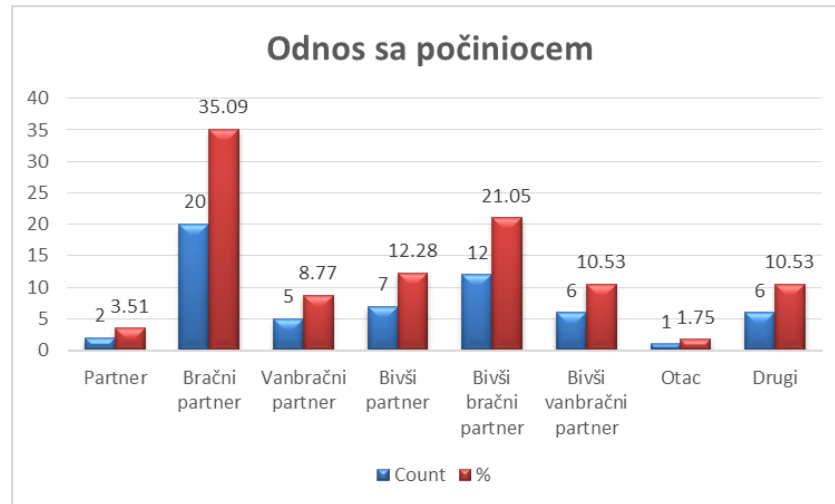
Većina ispitanica je zaposlena. Njih 23 (40.35%) ima stalno zaposlenje, dok njih 11 (19.3%) radi povremene/privremene poslove. 16 (28.07%) ispitanica je nezaposlena, 4 (7.02%) imaju status učenice ili studentkinje, a njih 3 (5.26%) status penzionerke (Grafikon br. 7).

Grafikon br. 7

7. Odnos sa počiniocem

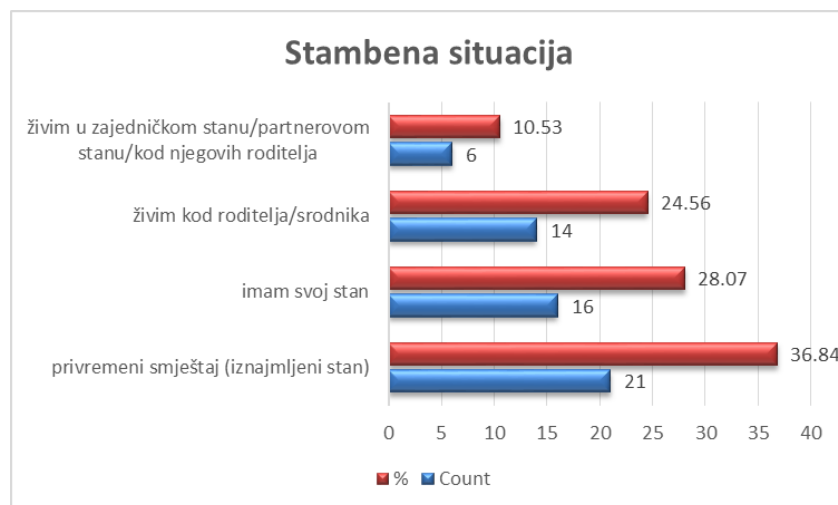
Među nasilnicima, kada je u slučaju ovaj uzorak, dominantni su emotivni partneri i to 20 (35.09%) bračni partner, 12 (21.05%) bivši bračni partner, 7 (12.28%) bivši partner, 6 (10.53%) bivši vanbračni partner, 5 (8.77%) vanbračni partner i 2 (3.51%) partner. U jednom slučaju (1.75%) nasilnik je otac, dok je u 6 (10.53) slučajeva nasilnik neko drugi. Na dodatno pitanje u kakvom je odnosu sa počiniocem nasilja, ukoliko je odgovoreno „drugi“, u svih 6 slučajeva su navedeni članovi partnerove porodice (Grafikon br.8).

Grafikon br.8

8. Stambena situacija

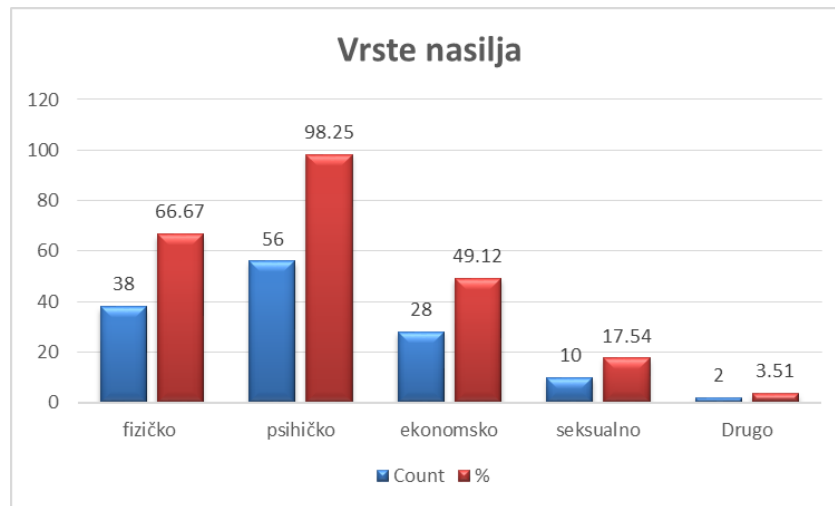
Kada je u pitanju stambena situacija ispitanica, manji broj, njih 16 (28.07%) ima riješeno stambeno pitanje, odnosno svoj stan. 21 (36.84%) njih živi u iznajmljenom stanu, njih 14 (24.56%) živi kod svojih roditelja/srodnika, dok 6 (10.53%) ispitanica živi u zajedničkom stanu, partnerovom stanu ili kod njegovih roditelja (Grafikon br. 9)

Grafikon br. 9

9. Vrste nasilja

Od 57 ispitanica, čak njih 56 (98.25%) navodi da je bilo izloženo psihičkom/emocionalnom nasilju. Nakon psihičkog, najzastupljenije je fizičko nasilje (66.67%), zatim ekonomsko (49.12%), seksualno (17.54%) i drugo (3.51%). Na potpitanje što podrazumijevaju pod „drugo“, jedna ispitanica je navela proganjanje, a jedna „osporavanje kontakta sa zajedničkim djetetom“.

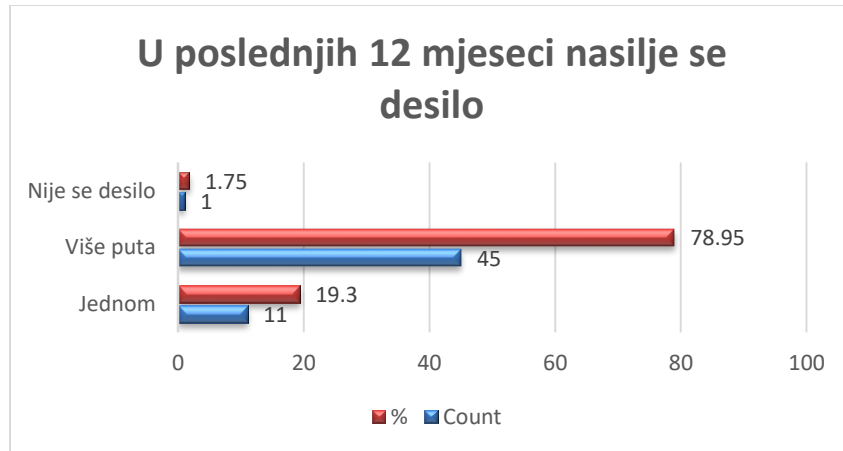
Grafikon br. 10

10. Trajanje nasilja

Kada je u pitanju vremenski period u kom su bile izložene nasilju, od ispitanica se tražio tačan broj. 13 ispitanica je navelo da je nasilje trajalo do godinu dana, dok njih navodi da je nasilje trajalo 10 godina i više od. Prosječna izloženost nasilju, u okviru ovog uzorka je 5.30 godina.

11. Prisutnost nasilja u poslednjih 12 mjeseci

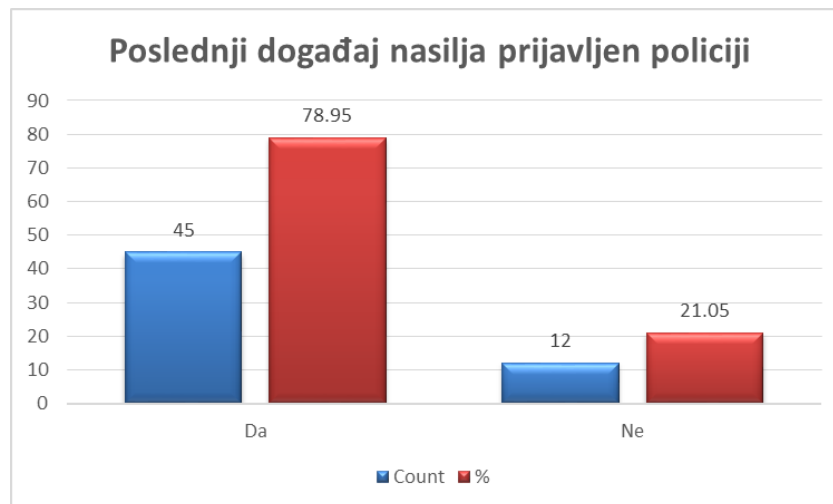
Dominatno velik procenat ispitanica, njih 45 (78.95%), izjavljuje da je u poslednjih 12 mjeseci više puta pretrpjelo nasilje. 11 (19.3%) ispitanica je, u istom periodu, nasilju bilo izloženo jednom, dok jedna (1.74%) ispitanica izjavljuje da se nasilje nije desilo u poslednjih 12 mjeseci (Grafikon br. 11)

Grafikon br. 11

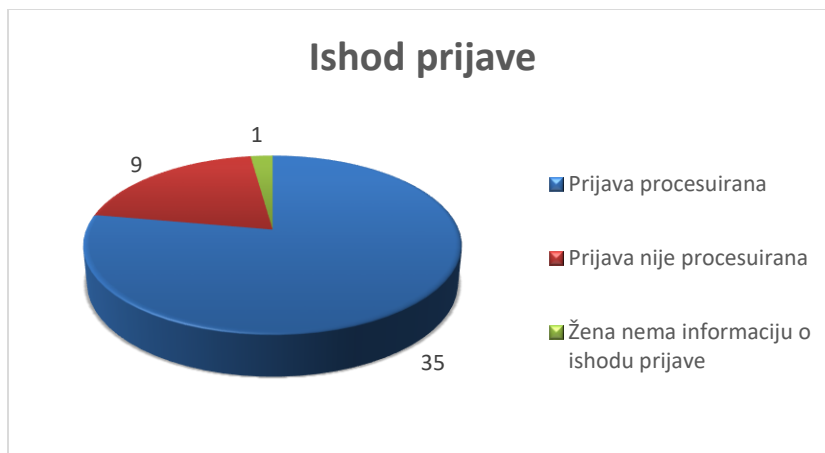
12. Da li je poslednji događaj nasilja prijavljen policiji?

Većina ispitanica, njih 78.95% je na ovo pitanje dalo potvrđan odgovor (Grafikon br. 12).

Grafikon 12

Ukoliko je na prethodno pitanje bio pozitivan odgovor, žene su dodatno upitane o ishodu prijave. Njih 35 (77.78%) navodi da je prijava procesuirana, 9 (20%) da nije procesuirana, dok jedna ispitanica (2.22%) navodi da nema informaciju o ishodu prijave (Grafikon br. 13)

Grafikon br. 13

PODACI O MJERAMA ZAŠTITE/BEZBJEDNOSTI

13. Izrečene zaštitne mjere, u poslednjih 12 mjeseci:

a) Zaštitne mjere prije pokretanja

Od 35 procesuiranih slučajeva zaštitne mjere prije pokretanja postupka donesene su u svega 6 (17.14%) slučajeva (Grafikon br. 14).

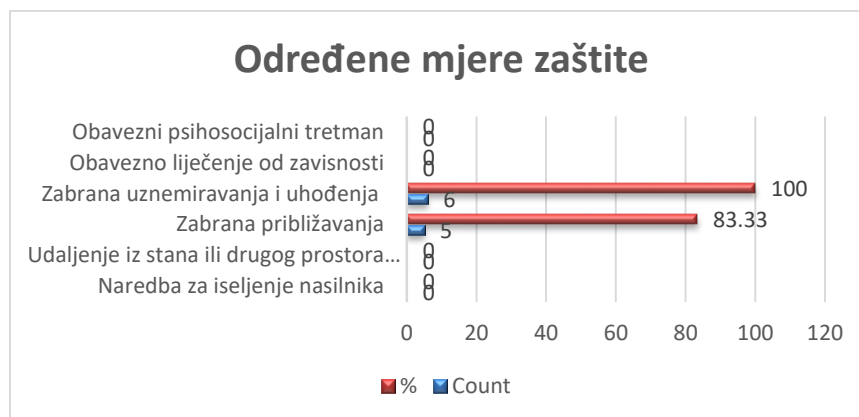

Grafikon br. 14

b) Vrsta zaštitnih mjera prije pokretanja postupka

Kod ovog pitanja je bilo moguće više odgovora, s obzirom na to da je uobičajeno da se u jednom postupku izrekne više mjera zaštite. Iz tog razloga se procenat izračunava u odnosu na ukupan broj predmeta (6) u

kom su izrečene zaštitne mjere. Zabrana uznemiravanja ili uhođenja je izrečena u svih 6 predmeta, dok je zabrana približavanja izrečena u 5 (83.33%). Policijska naredba za udaljenje nasilnika iz stana, mjera Udaljenje iz stana ili drugog prostora za stanovanje, Obavezan psihosocijalni tretman i Obavezno liječenje od zavisnosti nisu izrečeni ni u jednom slučaju (Grafikon br. 15)

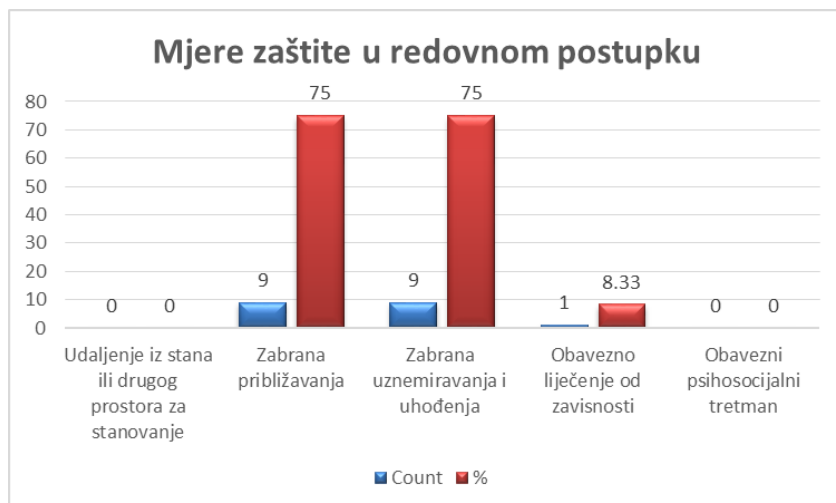
Grafikon br. 15

c) Zaštitne mjere prije pokretanja postupka – djeca

Djeca nisu bila obuhvaćena ni jednom od prethodno navedenih zaštitnih mjera prije pokretanja postupka.

d) Mjere zaštite u redovnom postupku

Mjere zaštite određene su u 12 slučajeva, što je 34.29% od 35 procesuiranih slučajeva. I kod ovog pitanja je bilo ponuđeno više odgovora, zbog čega se procenat izračunava u odnosu na broj (12) slučajeva/predmeta. Zaštitne mjere Zabrana približavanja i Zabrana uznemiravanja i uhođenja izrečene su u po 9 (75%) slučajeva, a mjera Obavezno liječenje od zavisnosti u jednom slučaju (8.33%). Mjere Udaljenje iz stana ili drugog prostora za stanovanje i Obavezan psihosocijalni tretman nisu izrečene ni u jednom predmetu (Grafikon br. 16).

Grafikon br. 16

e) Zaštitne mjere, u redovnom postupku – djeca

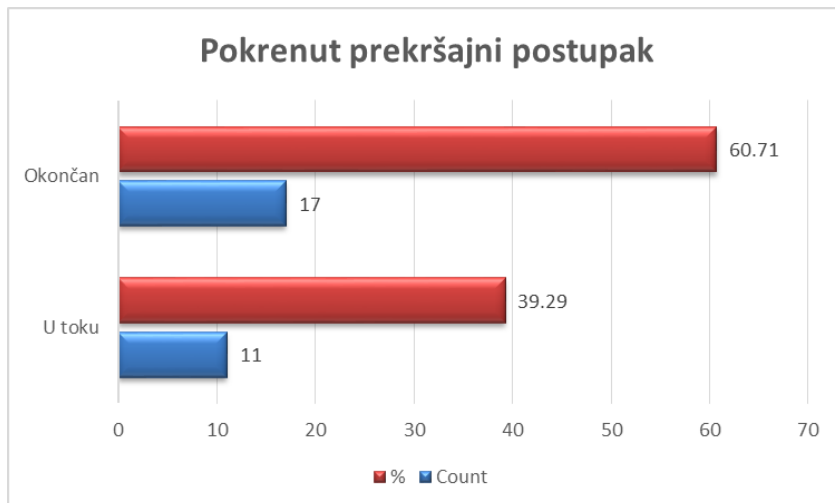
Od 12 ispitanica u čijim slučajevima su izrečene zaštitne mjere, njih 10 ima djecu. Međutim, od tog broja samo su u jednom slučaju djeca bila obuhvaćena mjerama zaštite (Grafikon br. 17).

Grafikon br. 17

f) Prekršajni postupak

Prekršajni postupak pokrenut je u 28, od čega je u 17 (60.71%) slučajeva, u trenutku sprovođenja intervjua, postupak bio okončan, a u 11 (39.29%) u toku (Grafikon br. 18)

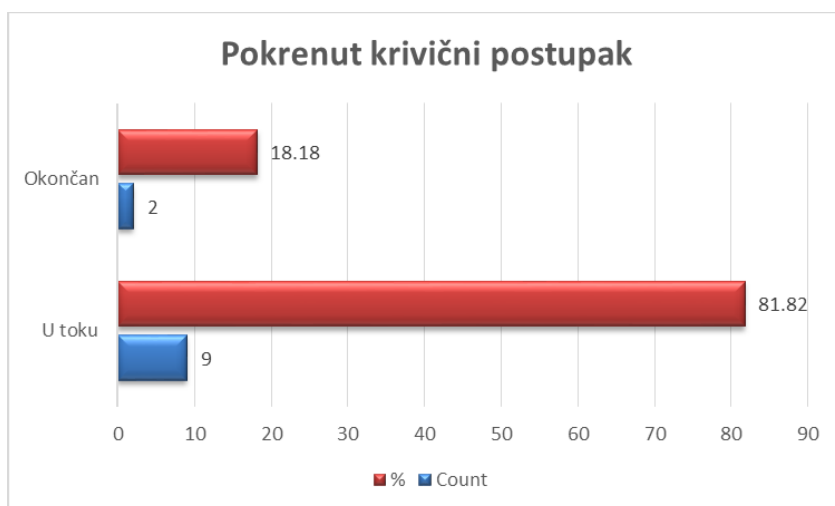

Grafikon br. 18

Na potpitanje koje su sankcije izrečene nasilniku, njih 6 (35.29%) navodi da je nasilniku izrečena uslovna kazna. Novčana kazna je izrečena u 5 (29.41%) slučajeva, kazna zatvora u 2 (11.76%), u 2 (11.76%) slučajeva je nasilnik oslobođen krivice, u 1 (5.88%) slučaju je izrečeno samo upozorenje, a u 1 (5.88%), uz zaštitnu mjeru nije izrečena ni jedna sankcija. Kada su u pitanju bile novčane kazne, njihovi iznosi su se kretali od 50 do 500 EUR. Kada su u pitanju kazne zatvora, u jednom slučaju je izrečena kazna 10 dana zatvora, a u drugom maksimalna dozvoljena u prekršajnom postupku, 60 dana.

g) Krivični postupak

Od 35 procesuiranih prijava, njih 11 je procesuirano kroz krivični postupak. U trenutku sprovođenja intervjua, 2 (18.18%) predmeta je bilo okončano, a 9 (81.82%) je bilo u toku (Grafikon br. 18).

Grafikon br. 18

U oba okončana postupka je izrečena sankcija kazna zatvora, u jednom slučaju u trajanju pd 40 dana, a u drugom u trajanju od 18 mjeseci.

h) Izrečene mjere bezbjednosti

Mjere bezbjednosti izrečene su u jednom od dva okončana postupka i to Zabrana prilaska i Zabrana ulaska u opštinu na 5 godina.

i) Izrečene mjere nadzora

Mjere nadzora nisu izrečene ni u jednom od 9 krivičnih postupaka koji su bili u toku u trenutku sprovođenja istraživanja.

j) Trenutna procjena bezbjednosti

Ovo pitanje postavljeno je onim ispitanicama koje su nasilje prijavile policiji. Na pitanje kako u ovom trenutku procjenjuju svoju bezbjednost, najveći broj ispitanica njih 24 (53.33%) je odgovorilo da im je bezbjednost ostala ista, 17 (37.78%) ispitanica izjavljuje da se osjeća bezbjednije, dok 4 (8.89%) ispitanica izjavljuje da im je bezbjednost više ugrožena (Grafikon br. 19).

Grafikon br. 19

Nakon što se od ispitanica tražilo da procijene svoju trenutnu bezbjednost, zatraženo je i da ukratko obrazlože svoju procjenu.

Iz odgovora se zaključuje da ispitanice svoju bezbjednost procjenjuju kao nepromijenjenu ili pogoršanu, uglavnom u situacijama gdje je izostala adekvatna reakcija institucija (policija, tužilaštvo, sud):

Tužilac procijenio da nema elemenata bića KD. Ne mogu se osjećati bezbjedno jer bivši vanbračni suprug i njegova porodica konstantno vrše pritisak na mene. Suprotno presudi, zadržavaju dijete skoro godinu dana. Često me zovu da dođem i uzmem dijete, ali sama, u njihovom stanu, što meni uliva strah

Moja prijava nije procesuirana, a on je nastavio da me uznemirava tokom svakodnevnih poziva, koje ostvaruje sa mnom u vezi djeteta a koristi ih da me maltretira

Nije procesuirana prijava. Uvijek mislim da će nešto napraviti, nikad nisam mirna

Ispitanice koje se, u ovom trenutku, osjećaju bezbjednije, uglavnom izvještavaju da je tome doprinijela adekvatna reakcija institucija (policija, tužilaštvo, sud):

Samim tim što mu je izrečena mjera i što mi više ne prilazi, osjećam se sigurnije i nadam se da se više problem sa njim neće ponoviti

Bio je u zatvoru, više me ne maltretira

On je u zatvoru, a mi smo bezbjedni

Od kako su izrečene zaštitne mjere ne znemirava me

Sada ne smije da me uznemirava jer je pod uslovnom kaznom

PODACI O USLUGAMA PODRŠKE / PLANU USLUGA CENTRA ZA SOCIJALNI RAD

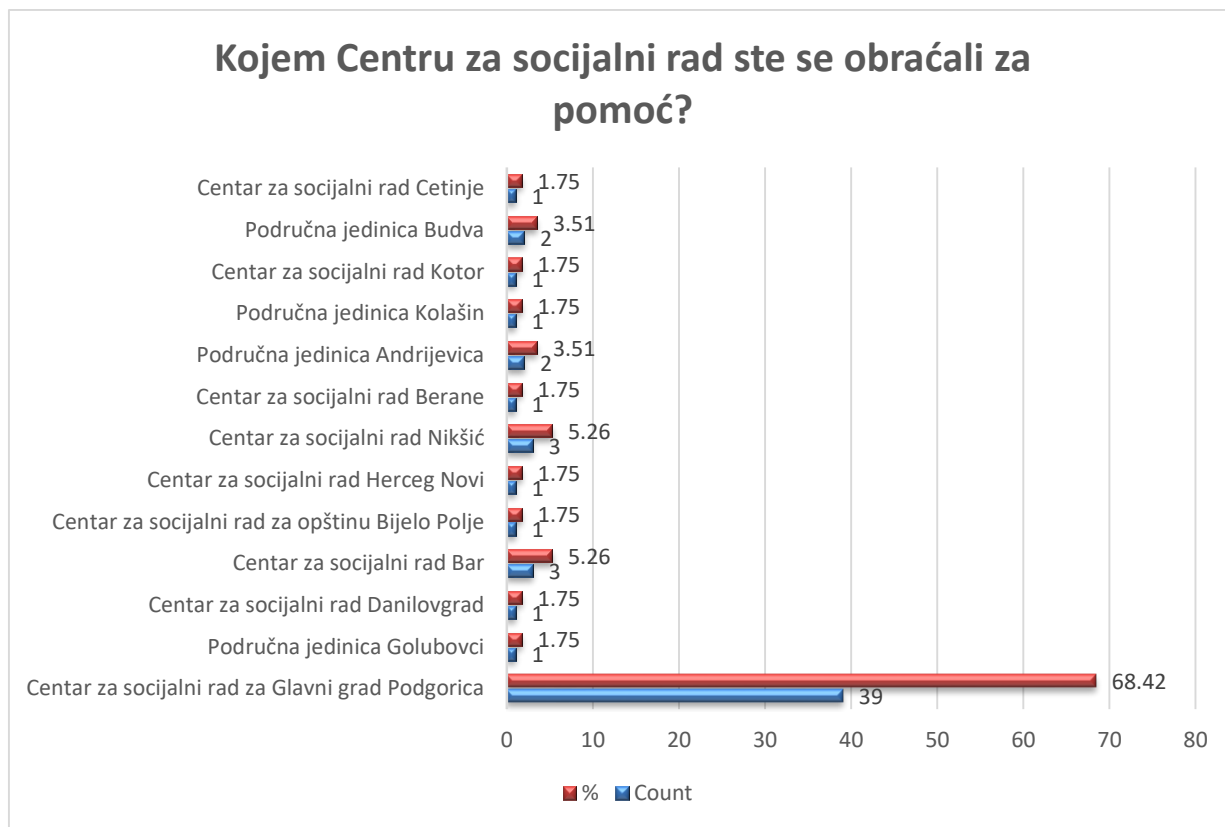
14. Da li je ispitanica tražila pomoć/ obraćala se centru za socijalni rad u poslednjih 12 mjeseci?

Na ovo pitanje svih 57 ispitanica dalo je pozitivan odgovor, što je očekivano s obzirom na to da je ovo bio jedan od kriterijuma odabira uzorka.

15. Kojem centru za socijalni rad ste se obraćali za pomoć?

Najveći broj ispitanica zatražilo je pomoć Centra za socijalni rad za Glavni grad Podgorica, njih 39 (68.42%). Centru za socijalni rad Nikšić i Centru za socijalni rad Bar obratile su se po 3 (5.26%) ispitanice, Područnoj jedinici Andrijevica i Područnoj jedinici Budva po 2 (3.51%). Centrima za socijalni rad: Cetinje, Kotor, Kolašin, Berane, Herceg Novi, Bijelo Polje, Danilovgrad, i Golubovci, po jedna ispitanica (1.75%).

Istraživanjem je od ukupno 25 postojećih centara i područnih jedinica, obuhvaćeno 13 (52%) (Grafikon br. 20).

Grafikon br. 20

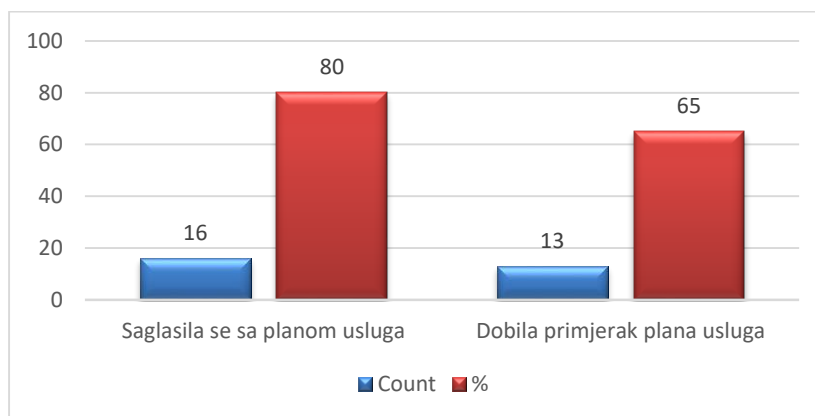
16. Da li je Centar za socijalni rad izradio Plan usluga?

Na ovo pitanje je većina ispitanica, njih 25 (43.86%) odgovorilo da Plan usluga nije izrađen. 20 (35.09%) ispitanica je dalo potvrdan odgovor, dok je 12 (21.05%) ispitanica odgovorilo da nisu sigurne (Grafikon br. 21).

Grafikon br. 21

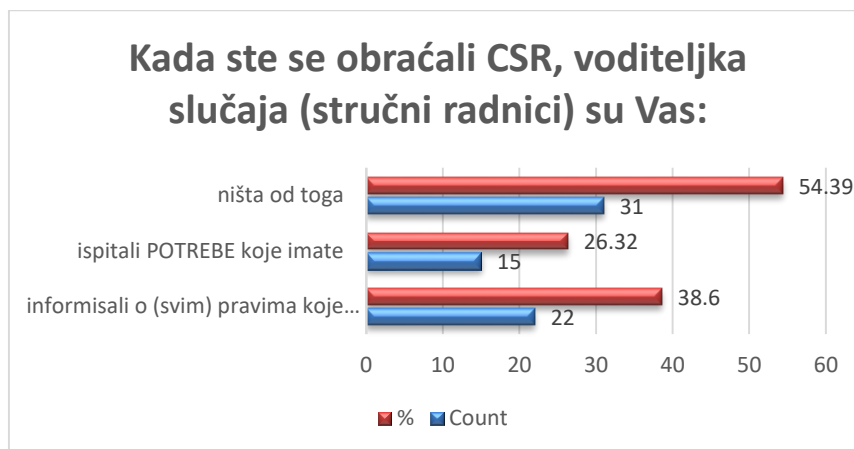
Od 20 ispitanica koje su izjavile da su, u njihovom slučaju, stručne radnice CSR izradile Plan usluga, njih 16 (80%) izjavljuju da su se saglasile sa Planom usluga, a njih 13 (65%) da su dobile primjerak Plana usluga (Grafikon br. 22).

Grafikon br. 22

17. Informisanje o pravima i ispitivanje potreba

Ispitanice su upitane da su voditelj/ka slučaja ili neka druga stručna radnica/radnik iz CSR ispitali potrebe koje ona kao žrtva nasilja ima i da li su je informisali o svim pravima koja joj zakon omogućava. Kod ovog pitanja bilo je moguće više odgovora, pa se procenat izračunava u odnosu na broj ispitanica. Rezultati pokazuju da su stručni radnici u 15 (26.32%) slučajeva ispitali potrebe žene, u 22 (38.6%) slučajeva je informisali o njenim pravima. 31 Ispitanica je izjavila da u njenom slučaju nije urađeno ni jedno ni drugo (Grafikon br.23)

Grafikon br.23

Nakon pitanja o opštem utisku o ispitivanju potreba žene i informisanju o njenim pravima, od strane stručnih radnica/radnika CSR, u nastavku intervjua pitanja su se odnosila na specifične potrebe.

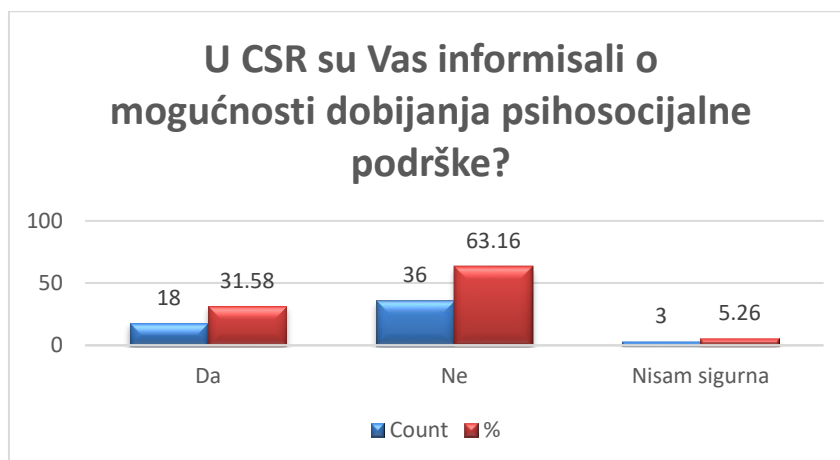
18. Psihosocijalna podrška

Na pitanje da li su imale potrebu za psihosocijalnom podrškom, 53 (92.98%) ispitanica dalo je potvrđan odgovor, 3 (5.26%) ispitanica je dalo negativan odgovor. Jedna ispitanica je rekla da nije sigurna da li joj je bila potrebna psihosocijalna podrška (Grafikon br. 24)

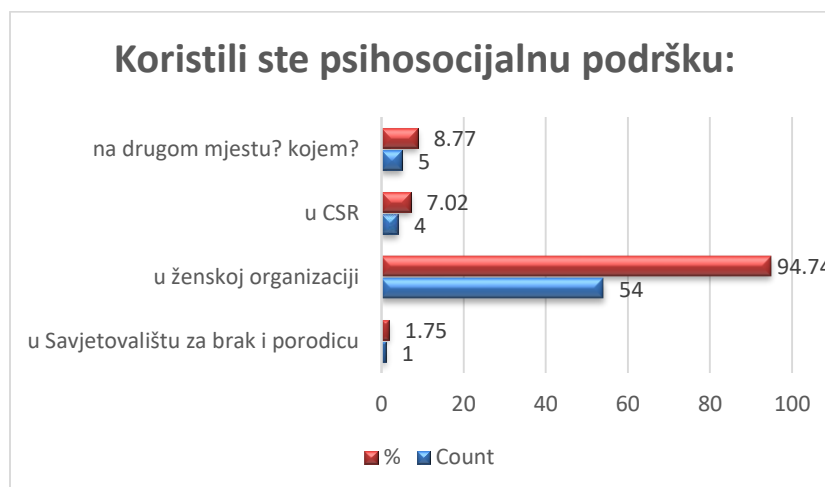
Grafikon br. 24

Na pitanje da li su od stručnih lica CSR informisane o mogućnosti dobijanja psihosocijalne podrške većina (63.16%) ispitanica je dala negativan odgovor. 18 (31.58%) ispitanica je izjavilo da su dobile informacije, dok 3 (5.26%) ispitanice izjavljuju da nisu sigurne (Grafikon br. 25)

Grafikon br. 25

Na pitanje gdje su, ukoliko su, dobile psihosocijalnu podršku 54 (94.74%) ispitanica odgovara da je ovu vrstu podrške dobilo u specijalizovanoj ženskoj organizaciji, 4 (7.02%) u CSR, 5 (8.77%) na drugom mjestu i 1 (1.75%) u Savjetovalištu za brak i porodicu (Grafikon br. 26).

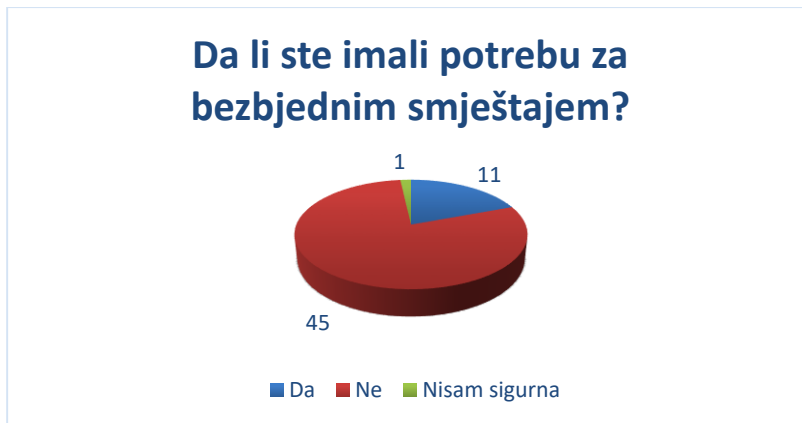

Grafikon br. 26

Od ispitanica koje su odgovorile "na drugom mjestu" traženo ja da pojasne koje mjesto je u pitanju. Dvije ispitanice su dale odgovor da je u pitanju nevladina organizacija Udruženje mladih s hendikepom Crne Gore, a njih 3 da je u pitanju JZU Dom zdravlja.

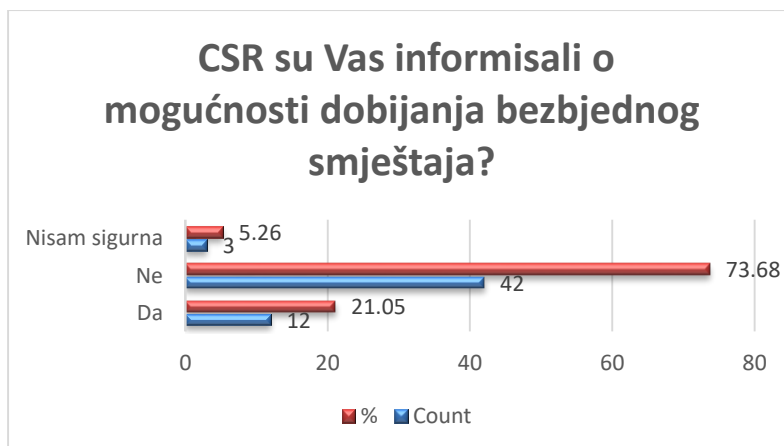
19. Bezbjedni smještaj

Na pitanje, da li su u trenutku obraćanja centru za socijalni rad imale potrebu za bezbjednim smještajem, potvrđan odgovor daje 11 (19.3%) ispitanica. 45 (78.95%) ispitanica izjavljuje da nisu imale potrebu za bezbjednim smještajem, dok jedna (1.75%) ispitanica odgovara da nije sigurna (Grafikon br. 27).

Grafikon br. 27

Procenti su slični i kada je u pitanju informisanje od strane stručnih lica CSR o mogućnosti dobijanja bezbjednog smještaja. Većina ispitanica, njih 42 (73.68%) izjavljuje da nije informisano o ovoj vrsti podrške, 12 (21.05%) da jeste, dok 3 (5,26%) ispitanice nisu sigurne da li su dobile tu informaciju (Grafikon br. 28).

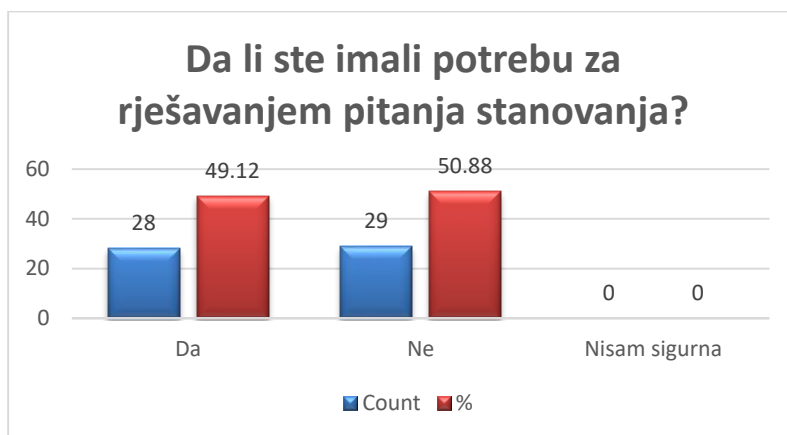

Grafikon br. 28

Od 11 ispitanica koje su procijenile da im je bio potreban bezbjedan smještaj ovu uslugu je dobilo njih 3. Jedna ispitanica je bila smještena u JU Dom za stara lica, a dvije u sigurnoj kući. U oba slučaja gdje je žena bila smještena u sigurnoj kući, djeca su bila smještena sa njom.

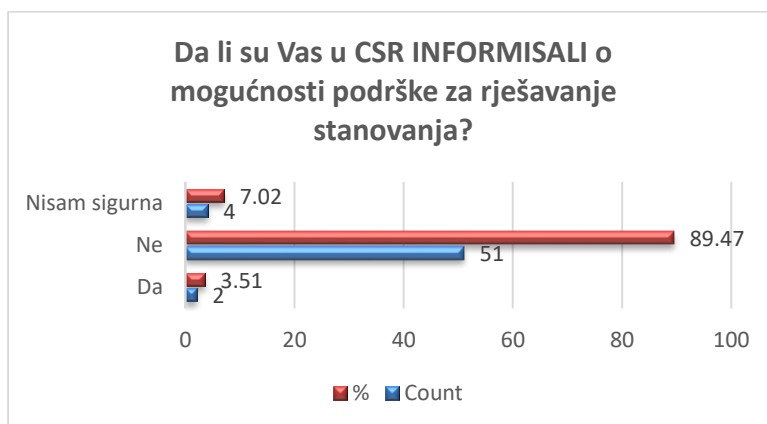
20. Stanovanje

Na pitanje da li su imale potrebu za rješavanjem pitanja stanovanja, 28 (49.12%) ispitanica odgovara potvrdno, dok 29 (50.88%) izjavljuje da nije imalo potrebu (Grafikon br. 29)

Grafikon br. 29

Na pitanje da li su od strane stručnih lica CSR informisane o mogućnosti dobijanja podrške za rješavanje pitanja stanovanja, čak 89.47% ispitanica izjavljuje da nije informisano. Potvrđan odgovor su dale dvije (3.51%) ispitanice, dok su 4 (7.02%) ispitanice izjavile da nisu sigurne da li su dobile informaciju o ovoj vrsti podrške (Grafikon br. 30).

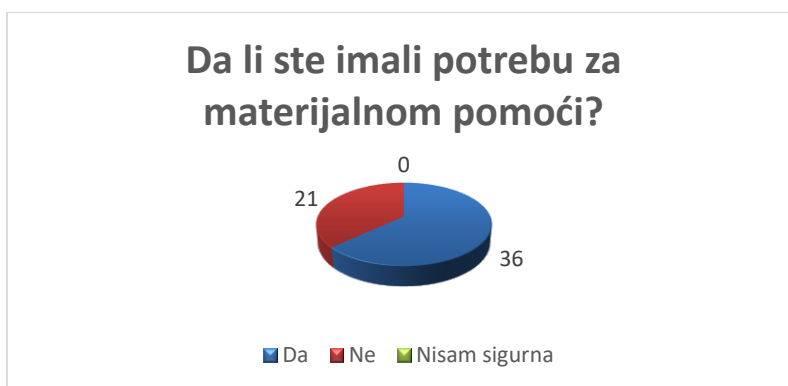

Grafikon br. 30

U sledećem pitanju se od ispitanica tražilo da odgovore koju su vrstu podrške za rješavanje pitanja stanovanja koristile: socijalni stan za stambeno ugrožene ili neku drugu vrstu podrške. Sve ispitanice su odgovorile da nisu koristile ni jedan vid podrške vezano za pitanje stanovanja.

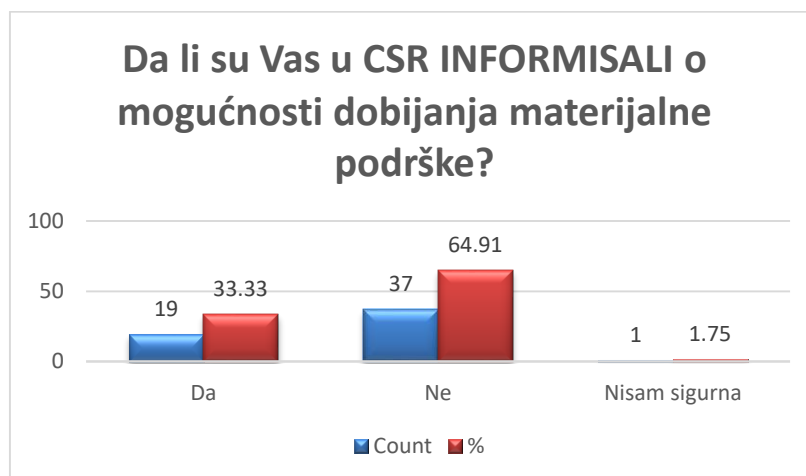
21. Materijalna pomoć

Na pitanje da li su, u trenutku obraćanja centru za socijalni rad imale potrebu za materijalnom pomoći većina ispitanica, njih 36 (63.16%), je dala potvrđan odgovor, dok je 21 (36.84%) izjavljuje da nije imala potrebu (Grafikon br. 31).

Grafikon br. 31

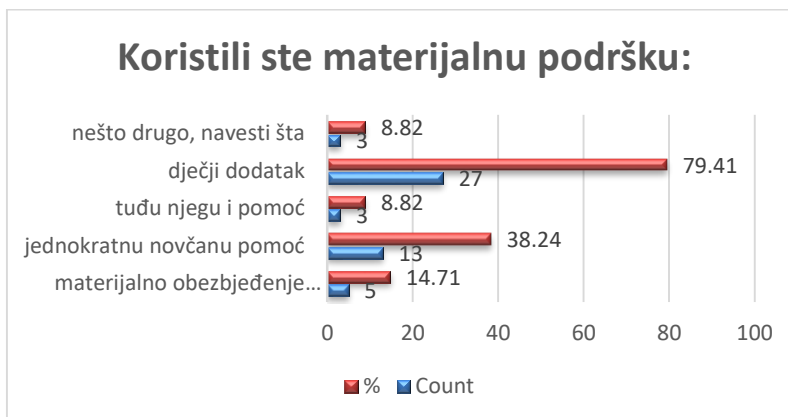
Najveći broj ispitanica, njih 37 (64.91%) izjavljuje da nisu informisane o mogućnosti dobijanja materijalne podrške. 19 (33.33%) ispitanica izjavljuje da je dobila ove informacije od strane stržčnih lica CSR, dok jedna (1.75%) ispitanica nije sigurna da li je informisana (Grafikon br. 32).

Grafikon br. 32

Ispitanice su, takođe, upitane da li su koristile neki vid materjalne pomoći predviđen Zakonom o socijalnoj i dječjoj zaštiti, ukoliko jesu, koji. S obzirom na to da je kod ovog pitanja bilo moguće više odgovora, procenat je izračunat u odnosu na broj ispitanica (34) koje su koristile materijalnu podršku

Najveći broj korisnica koristio je pravo na dodatak za djecu, njih 27 (79.41%). Jednokratnu novčanu pomoć dobilo je 13 (38.24%) ispitanica, 5 (14.71%) ispitanica ostvaruje pravo na materijalno obezbjeđenje porodice (kontinuirana finansijska podrška), 3 (8.82%) pravo na dodatak za tuđu njegu i pomoć. 3 (8.82%) ispitanice su odgovorile da su dobile neku drugu vrstu pomoći koja nije bila predviđena upitnikom (Grafikon br. 33).

Grafikon br. 33

Ispitanice koje su navele da su koristile neku drugu vrstu materijalne pomoći pojasnile su o kojoj vrsti pomoći je riječ. U jednom slučaju je to bila jednokratna novčana naknada po osnovu rođenja djeteta, u druga dva slučaja lična invalidnina i dodatak za njegu člana porodice, što su dugotrajni, kontinuirani vidovi finansijske pomoći.

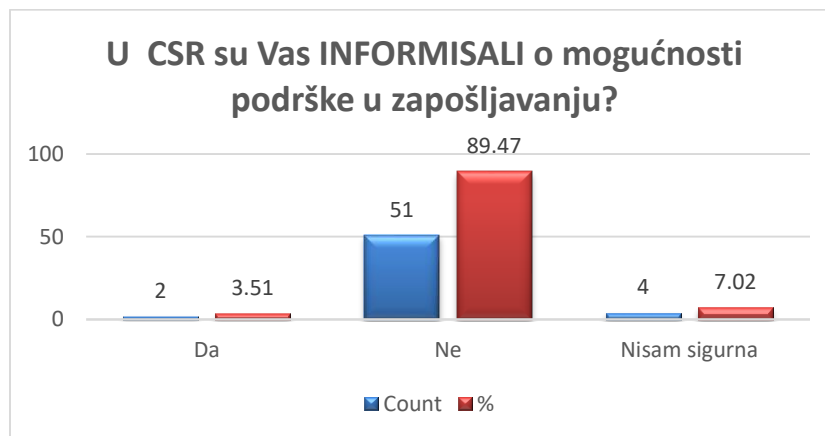
22. Zapošljavanje

Na pitanje da li su imale potrebu za zapošljavanjem, odgovori su bili ujednačeni. 29 (50.87%) je odgovorilo da nije imalo potrebu za zapošljavanjem, dok 28 (49.13%) izjavilo da je imalo potrebu za zapošljavanjem (Grafikon br. 34)

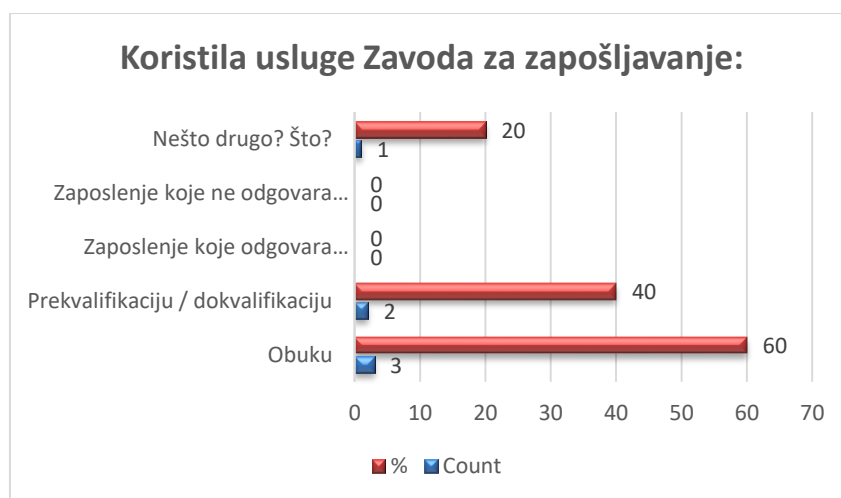
Grafikon br. 34

51 (89.47%) ispitanica je izjavilo da je u CSR nisu informisali o mogućnostima podrške u zapošljavanju. 2 (3.51%) ispitanice su izjavile da su informisane, a 4 (7.02%) da nisu sigurne (Grafikon br. 35)

Grafikon br. 35

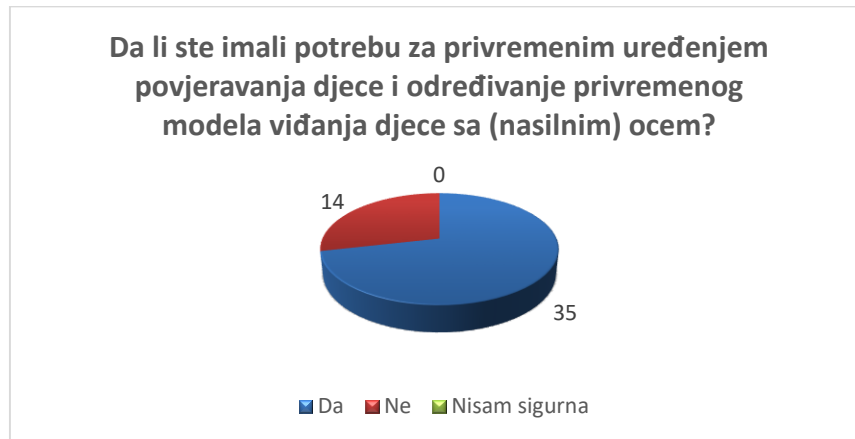
U sledećem pitanju je od ispitanica traženo da, ukoliko su koristile neke usluge Zavoda za zapošljavanje, odgovore koje su to usluge bile. Svega 5 ispitanica je izjavilo da je koristilo usluge Zavoda za zapošljavanje. Od njih 5, 3 (60%) su prošle obuku u organizaciji Zavoda, 2 (40%) prekvalifikaciju/dokvalifikaciju i 1 ispitanica je naznačila odgovor "drugo", pod čim je mislila na zaposlenje na pola radnog vremena (Grafikon br. 36).

Grafikon br. 36

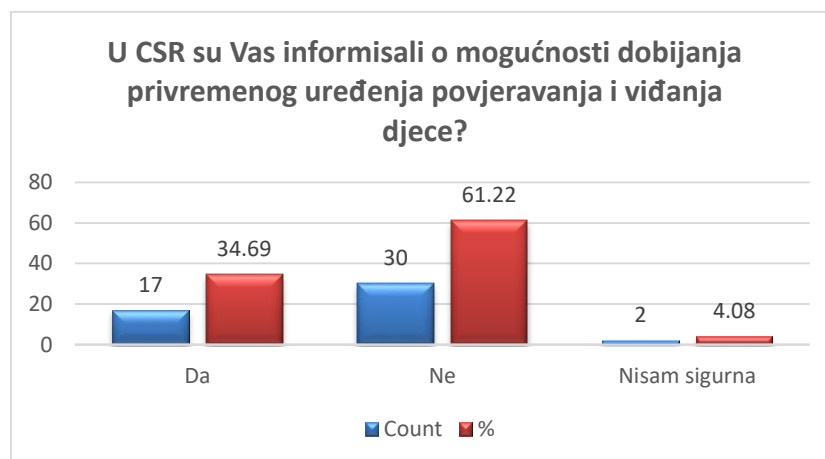
23. Privremeno uređenje povjerenja djece i određivanje privremenog modela viđanja djece sa nasilnim ocem

Od 49 ispitanica koje imaju maloljetnu djecu, njih 35 (71.43%) procjenjuje da im je u trenutku obraćanja CSR bilo potrebno privremeno uređenje povjerenja djece i određivanje privremenog modela viđanja djece sa nasilnim ocem. 14 (28.57%) ispitanica procjenjuje da joj nije bilo potrebno privremeno uređenje (Grafikon br 37).

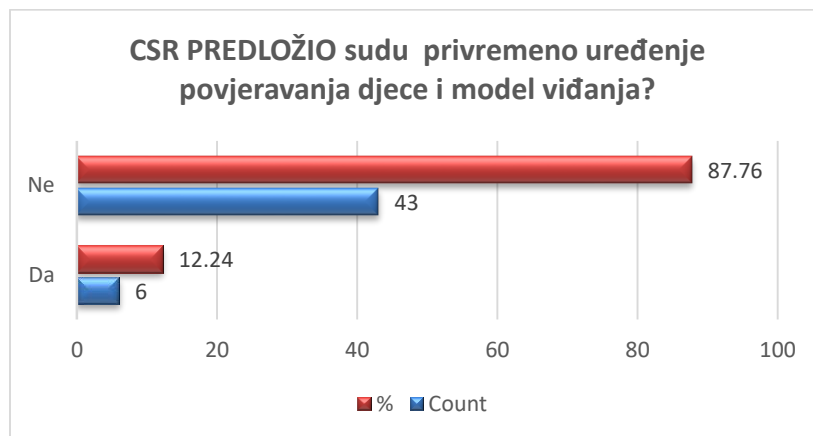
Grafikon br 37

Svega 17 (34.69%) ispitanica je od strane stručnih lica CSR je izjavilo da je informisano o mogućnosti o mogućnosti dobijanja privremenog uređenja povjerenja i viđanja djece. 30 (61.22%) nije informisano, dok 2 (4.08%) ispitanica nije sigurno da li su je o tome informisali u CSR (Grafikon br. 38).

Grafikon br. 38

Centar za socijalni rad je u samo 6 (12.24%) slučajeva predložio sudu privremeno uređenje povjeravanja djece i model viđanja sa drugim roditeljem (Grafikon br. 39).

Grafikon br. 39

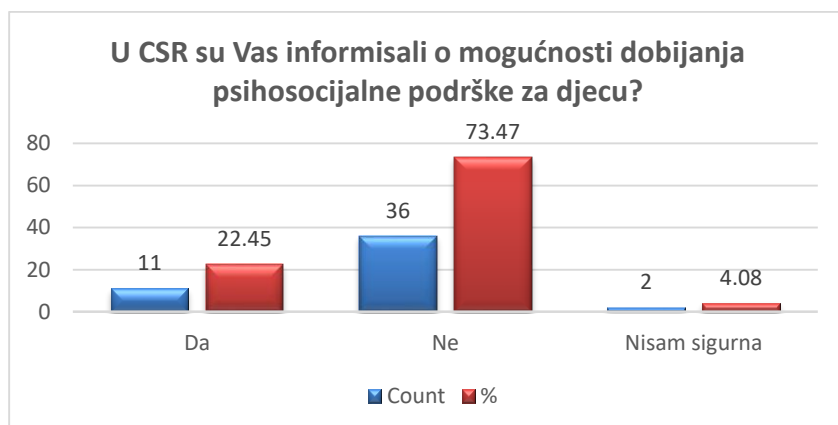
24. Psihosocijalna podrška za djecu

Na pitanje da li je, po njihovoj procjeni, djeci bila potrebna psihosocijalna podrška, 28 (57.14%) ispitanica je odgovorilo potvrdno. 18 (36.73%) ispitanica je izjavilo da prema njihovoj procjeni djeci nije bila potrebna psihosocijalna podrška, a 3 (6.12%) ispitanice da nisu sigurne (Grafikon br. 40).

Grafikon br. 40

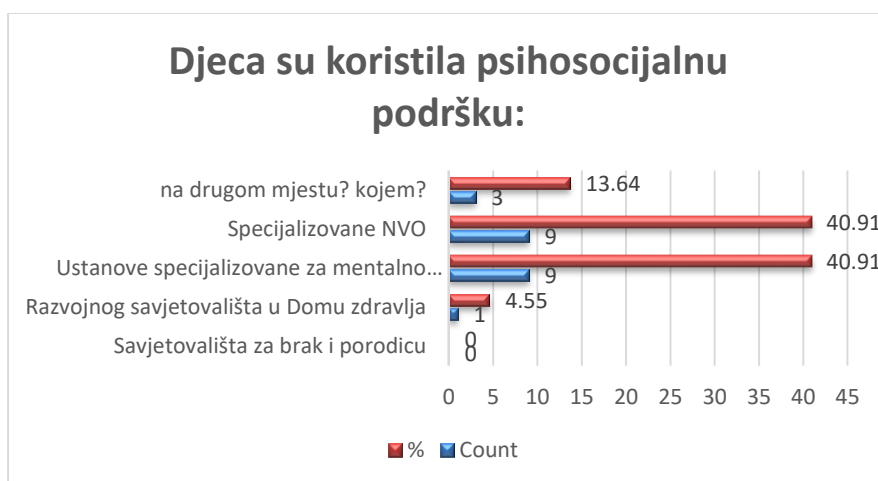
Većina ispitanica, njih 36 (73.47%) izjavljuje da ih stručna lica CSR nisu informisala o mogućnosti dobijanja psihosocijalne podrške za djecu. 11 (22.45%) izjavljuje da su informisane o ovog vrsti podrške, dok 2 (4.08%) ispitanica izjavljuje da nisu sigurne da li su informisane (Grafikon br. 41)

Grafikon br. 41

Broj ispitanica čija su djeca dobila psihosocijalnu podršku je ipak veći od broja onih koje su tu informaciju dobile od stručnih radnica/ radnika CSR. Iz intervjua saznajemo da su ispitanice, drugim kanalima došle do informacija gdje djeca mogu dobiti psihosocijalnu podršku.

Kod ovog pitanja je bilo moguće više odgovora, pa se procenat izračunavao u odnosu na broj ispitanica čija su djeca dobila ovu vrstu podrške. U 9 (40.91%) slučajeva djeca su podršku dobila u specijalizovanim NVO, u 9 (40.91%) u ustanovama specijalizovanim za mentalno zdravlje djece, u jednom (4.55%) slučaju su djeca dobila podršku u Razvojnom savjetovalištu u Domu zdravlja, u 3 (13.64%) slučaja djeca su dobila psihosocijalnu podršku na mjestu koje nije bilo predviđeno upitnikom (Grafikon br. 42)

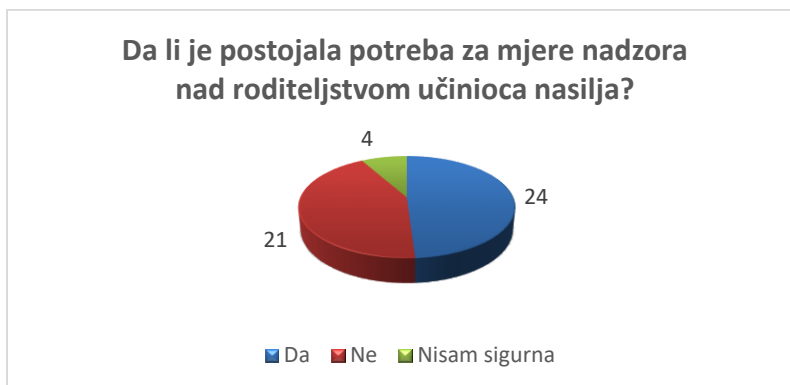

Grafikon br. 42

Od tri slučaja gdje su djeca dobila psihosocijalnu podršku “na drugom mjestu”, saznajemo da je jedno dijete dobilo podršku u vrtiću, jedno u školi, a jedno u privatnoj praksi.

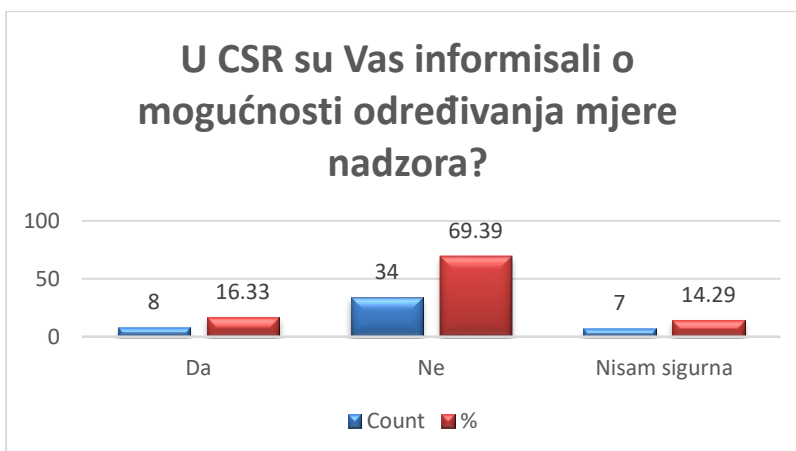
25. Postojanje potrebe za mjerama nadzora nad roditeljstvom učinioca nasilja

Skoro polovina ispitanica, njih 24 (48.98%), procjenjuje da je u trenutku njihovog obraćanja centru za socijalni rad, postojala potreba za nadzorom roditeljstva učinioca nasilja. 21 (42.86%) ispitanica izjavljuje da u njenom slučaju ova vrsta nadzora nije bila potrebna, dok 4 (8.16%) ispitanice izjavljuju da nisu sigurne (Grafikon br. 43).

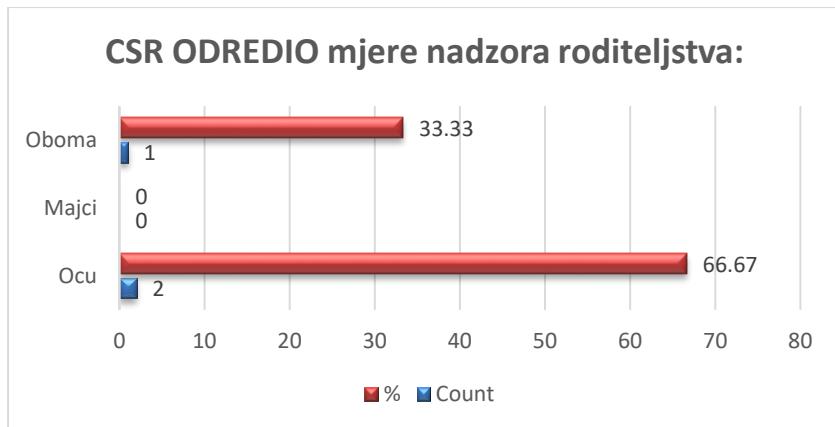
Grafikon br. 43

Samo 8 (16.33%) ispitanica je od strane stručnih lica CSR informisana o mogućnosti određivanja mjere nadzora. 34 (69.39%) ispitanica izjavljuje da nisu informisane o ovoj mogućnosti, a 7 (14.29%) nije sigurno da li su dobile ove informacije (Grafikon br. 44)

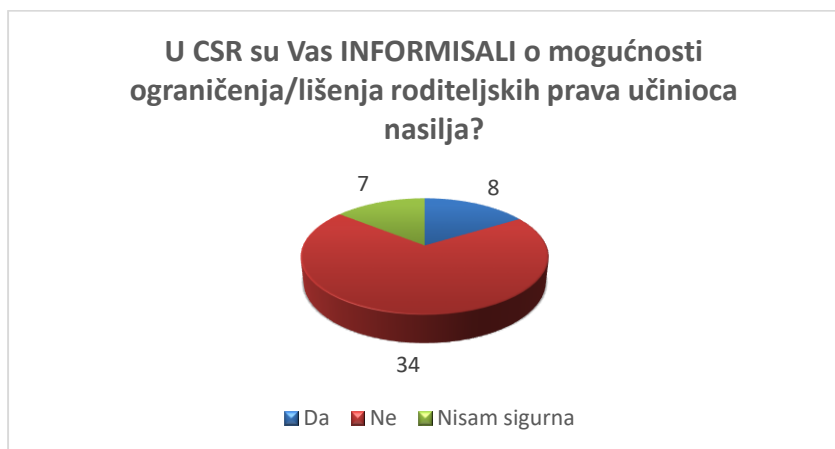
Grafikon br. 44

Centar za socijalni rad je odredio mjere nadzora roditeljstva u svega tri slučaja, od čega u 2 slučaja počiniocu nasilja, odnosno oca djece, a u jednom slučaju oboma, odnosno i nasilniku i žrtvi (Grafikon br. 45).

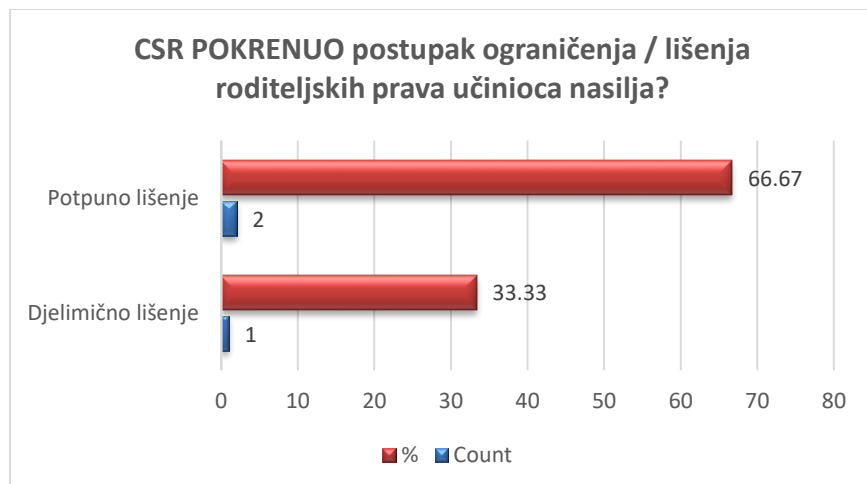
Grafikon br. 45

Na pitanje da li su ih stručna lica Centra za socijalni rad informisala o mogućnosti ograničenja ili lišenja roditeljskih prava učinioca nasilja, čak 34 (69.39%) odgovara odrično. 8 (16.33%) ispitanica izjavljuje da su informisane o ovoj mogućnosti, dok 7 (14.29%) ispitanica izjavljuje da nisu sigurne (Grafikon br. 46).

Grafikon br. 46

Centar za socijalni rad je u jednom slučaju pokrenuo postupak za djelimično lišenje roditeljskih prava učinioca nasilja, a u 2 slučaja za potpuno lišenje (Grafikon br. 47)

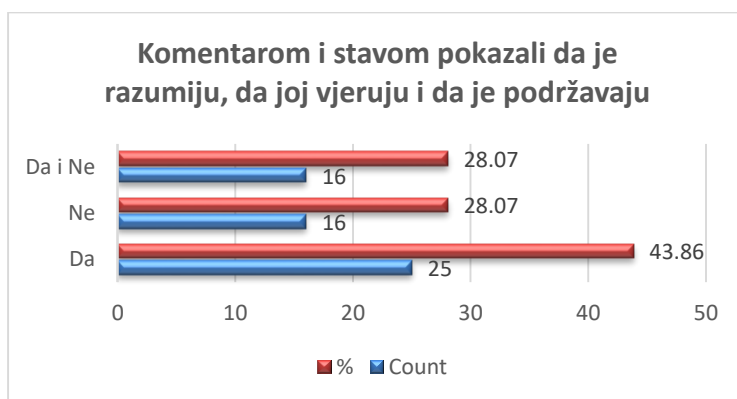

Grafikon br. 47

PROCJENA ODNOSA PREMA ŽENI U CSR

26. Ponašanje voditeljke slučaja (stručnog radnika/ce) u Centru za socijalni rad tokom kontakta sa ženom

Na pitanje da li su stručna lica centra za socijalni rad svojim komentarima pokazali da je kao žrtvu rodnozasnovanog nasilja razumiju, da joj vjeruju i da je podržavaju većina ispitanica 25 (43.86%) je odgovorila potvrdno. 16 (28.07%) je dalo negativan odgovor na ovo pitanje, dok je 16 (28.07%) odgovorilo da i jesu i nisu pokazali razumijevanje, podršku i povjerenje (Grafikon br. 48).

Grafikon br. 48

Nakon odgovora na ovo pitanje, od ispitanica se tražilo da bliže objasne svoju procjenu. Izdvajamo neke odgovore:

Pokazala je podršku i razumijevanje

Bila je ok, bila je na mojoj strani

Jeste, komentarisale su da bi nasilnik trebao da bude u zatvoru

Bila je ljubazna, sve me informisala što me interesovalo.. rekla da ne treba da trpim nasilje

Socijalna radnica je bila ljubazna ali nije pomogla, nije uradila ništa. Rekla je da oni nisu nadležni i da ne mogu pomoći jer sam strana državljanka, ali pošto sam došla iz druge opštine pozvaće mog bivšeg vanbračnog partnera da ga pita da li će dovesti našu ćerku da je vidim. Bivši partner je rekao da ne mogu jer radi. 7 mjeseci nisam vidjela svoje dijete

Sve razumije ali ne radi ništa

Prvi kontakt je bio problematičan, nije pokazala razumijevanje, ali se kasnije promijenila na bolje

U početku su se ružno ponašali, ali kad su vidjeli kakva je situacija, poboljšali su se

Bila je prijatna ali iako sam navela da sam trpjela nasilje, trudila se da izgladi odnose između n as

Bilo je više voditeljki. Poslednja je rekla da oni nisu posrednici u komunikaciji među roditeljima

Stavom pokazuju da mi vjeruju, ali postupcima i ne baš

Voditeljka slučaja svaki put govorila da nemaju nadležnost i da je njihova uloga samo savjetodavna. Nije pokazala razumijevanje, samo bi me saslušala čisto onako...

Prokomentarisali su da će oni davati nalaz i mišljenje i da moram davati djecu na kontakt, iako nisam imala privremenu mjeru, a plašila se da on djecu ne bi vratio i da ne bi bila bezbjedna s njim. Predlagali su mi pomirenje

Jako ljubazna, ali razumije i njega. Insistirali su na pomirenju

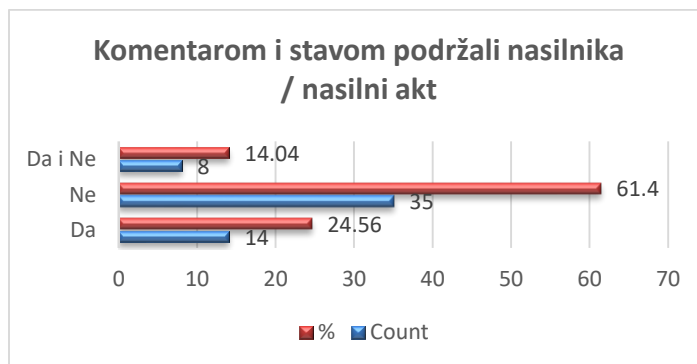
Odaje utisak da ona misli da ja preuveličavam i da mi ne vjeruje. Nezainteresovana je

Socijalna radnica rekla "to je naš dobri X" Bile su zgrožene onim što sam prijavila

Koliko god sam se obraćala CSR za pomoć, da preduzmu nešto, da popričaju sa njim jer je dijete trpjelo, naročito kad je bolesno. Podrška je bila minorna i mnogo sam nezadovoljna njihovim radom. U periodu kad sam se suočavala sa jako stresnim situacijama.

Stalno me šalju u policiju, umjesto da mi oni pomognu Čak su mi i prijetili. Prvi put kad sam prijavila nasilje nad djetetom, kad je dijete trebalo da svjedoči govorile su da sam nikakva majka

Na pitanje da li su stručne radnice svojim komentarom ili stavom podržale nasilnika, većina ispitanica (61.4%) je dala negativan odgovor. 14 (24.56%) ispitanica smatra da su stručne radnice komentarom i stavom podržale nasilnika, a 8 (14.04%) i da jesu i da nisu (Grafikon br. 49)

Grafikon br. 49

Na potpitanje da pojasne svoju procjenu, ispitanice su dale sledeće odgovore:

Ako mi ne mogu pomoći da vidim svoje dijete i ako oni nisu nadležni, ko je?

Podržali su ga jer ga poznaju, pa zato nisu ni vjerovali

Socijalna radnica mi je govorila kako on lijepo priča o meni, da me voli, da treba da se pomirimo zbog djeteta

Boje ga se i svojim nečinjenjem ga podržavaju

Imali su informaciju o nasilju koje trpim i nisu preduzeli ništa da mi pomognu i zaštite mene i djecu

Svojim nepostupanjem su mu dali vjetar u leđa

Privremenom mjerom je određeno da otac gleda dijete ispred CSR. Svaki put, prilikom uzimanja djeteta ispričala sam socijalnim radnicama da me psihički maltretira, a da ja vozim dijete i da nakon susreta vozim dijete u suzama i nervozu i na taj način ugrožavam naše živote. Socijalna radnica mi je savetovala da dolazim autobusom ili taksijem i pored toga što zna da nemam direktnu liniju od kuće do CSR. Tako bih imala dodatne troškove, dok otac uopšte ne daje izdržavanje

Iako sam ispričala sve što mi se dešavalo, cijelu istoriju nasilja, uopšte nije bila na mojoj strani. Vjerovala je i njemu koliko i meni

Učila ga je što da priča a sudu i pred policijom

Ćutali su, a ćutanje je znak podrške...nisu procesuirali prijave

Pitala me "Kako tako dugo izdržava na poslu da ga ne otpuste kad je takav nasilnik?"

Iako su bili upoznati sa tim da je dijete trpjelo nasilje od oca, isticali su da je ona dijete oba roditelja

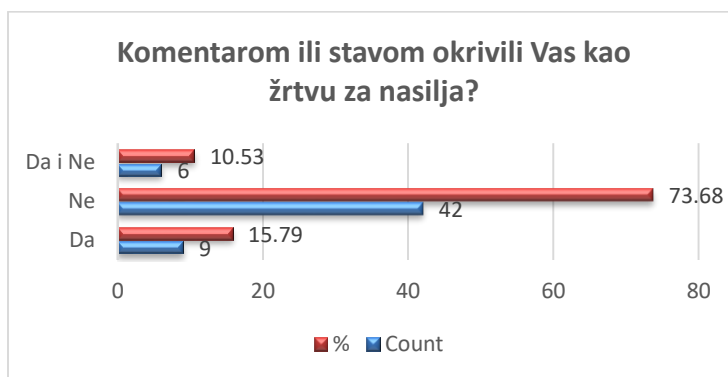
Uvijek mi je djelovalo kao da je njima ovo sve normalno, lažne informacije koje je suprug davao prihvatale su kao istinite uprkos dokazima

Kroz razgovor sam, kroz neverbalnu komunikaciju zaključila da ga podržavaju

Postavljajući pitanja "što se nisi makla, što si ga izazivala, nemoj ga izazivati"

Da, samim tim što ne rade ništa. Žele da što prije završite priču i izađete iz kancelarije

Na pitanje da li su stručne radnice svojim komentarem ili stavom okrivile nju, kao žrtvu nasilja, većina 42 (73.68%) ispitanica je odgovorilo odrično. 9 (15.79%) smatra da je jesu okrivili, dok 6 (10.53%) ispitanica smatra da i je i jesu i nisu okrivile za nasilje (Grafikon br. 50)

Grafikon br. 50

Izdvajamo pojedine odgovore na pitanje na osnovu čega su procijenile da su ih stručne radnice okrivile za nasilje koje im se dešava:

Na neki način me kritikovala što godinama nisam prijavljivala boravak u CG i sredila papire pa sad ne bih imala ove probleme

Imali predrasude prema tome što sam ušla u novi brak. Rekli su mi da nisam morala da žurim, da sam mogla da sačekam

Otvoreno su mi govorili da nisam kao druge žrtve nasilja

Odredili su nadzor nad vršenjem roditeljskog prava i naveli da ja ne prihvatam odgovornost i ne sagledavam realno stanje u kući

"Ja ne vidim zašto pravite problem", govorila je u množini, obraćajući se i meni i mom bivšem partneru

Htjeli su da me okrive za prikrivanje nasilja i da mi oduzmu djecu

Mogla sam da prećutim, kriva sam što ne gleda dijete

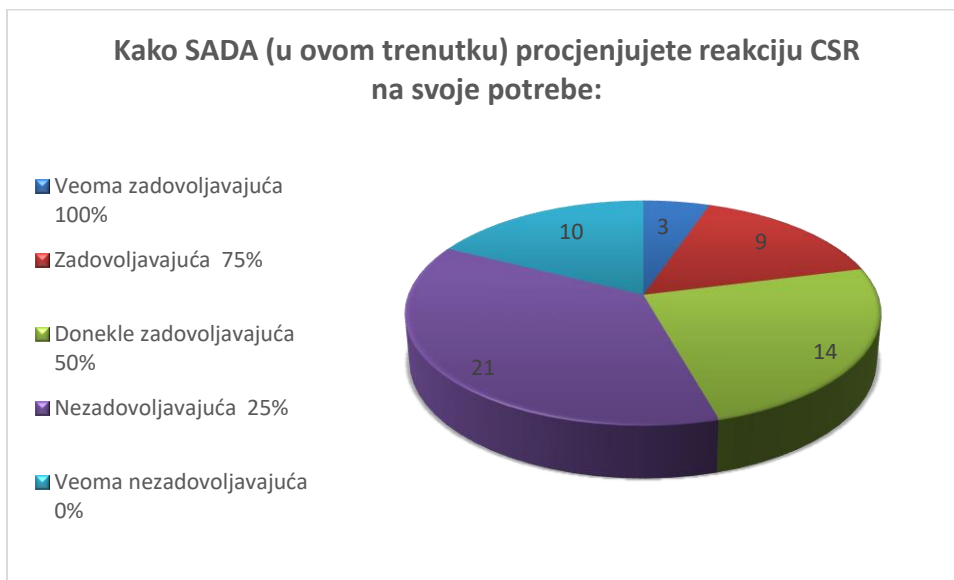
Na osnovu izjava djeteta koje je instruisano od strane oca, osuđivali su mene

Uprkos psihičkom nasilju koje sam trpjela u tom periodu tokom kontakta djece sa ocem, one su ostale pri stavu da te kontakte treba da omogućavam onako kako on zahtjeva

Savjet "skloni se, prećuti" Kao da ja ne smijem da postojim. Ti si kriv što si živ

27. Procjena reakcije CSR

Na pitanje kako u ovom trenutku procjenjuje reakciju Centra za socijalni rad na njene potrebe, reakciju CSR kao "veoma zadovoljavajuću 100%", ocjenjuju samo 3 (5.26%) ispitanice, kao "zadovoljavajuću 75%" – 9 (15.79%) ispitanica, kao "donekle zadovoljavajuću 50%" – 14 (24.56%) ispitanica, kao "Nezadovoljavajuću 25%" – 21 (36.84%) ispitanica i kao "Veoma nezadovoljavajuću 0%" – 10 (17.54%) ispitanica (Grafikon br.54)

Grafikon br.54

28. Dodatni komentari

Na kraju upitnika ostavljen je prostor da ispitanice, ukoliko žele, dodaju nešto što smatraju važnim a što je propušteno da se pita. Izdvajamo neke komentare:

Zadovoljna sam načinom na koji su mi pomogli (razgovor, upućivanje na moja prava) jer sam samohrana majka i način na koji je moj slučaj ispraćen

Sve razumiju ali ništa ne urade

Mogu bolje, treba da budu ljubazniji i ažurniji

Kad god sam se obratila dobila dobila sam neke savjete. Sve što mi je trebalo, izašli su mi u susret

Nakon uključivanja Centra za ženska prava krenuli su sa radom. Do tada nisu htjeli ništa da preduzmu jer otac radi u državnoj ustanovi

Bili su jako ljubazni ali da su dali neku informaciju, nisu. Da su bili ažurni, nisu. Uporno su pokušavali da nas pomire iako sam prijavila nasilje

Ne postoji nikakva reakcija. Dovedene su žene koje se boje da rade. Nemamo institucije

Njihovi postupci i pomoć zavise od toga ko postupa. Neki stručni radnici su dobri i korektni, a neki ne postupaju u skladu sa svojim nadležnostima

Dobila sam pravne instrukcije, ali mi nije bilo najjasnije koje mehanizme mogu da koristim

U početku sam bila nezadovoljna, ali pošto su kasnije promijenili ponašanje situacija se poboljšala

Pretrpani su slučajevima, malo je radnika ne mogu potpuno da se posvete. Prava koja sam uspjela da ostvarim, uspjela sam zahvaljujući skloništu u kojem sam bila smještena

Niko me nije kontaktirao, nisu mi čak ni odgovorili na mail u kom sam ih informisala o situaciji i o načinu kako se otac ponaša prema djeci tokom kontakta

Uvijek kada kontaktiram voditeljku slučaja ima vremena da me sasluša i da mi da savjet

Mislim da bi država trebala da pruži veću podršku zaposlenima kako bi oni mogli adekvatno da odgovore na potrebe svih

Nezadovoljna sam i mišljenjem koje su dostavili sudu, koje sud srećom nije uzeo u obzir prilikom odlučivanja. Smatram da nije bilo u interesu djeteta

Što se njih tiče, saslušaju i zatvore vrata, ništa drugo ne urade

Donekle zadovoljavajuća, ali zabrinjavajuća jer nisu sposobni i nemaju procedure za svaku stavku, kako bi ispoštovali i mene i dijete. Kao da nemaju pravilnik ponašanja. Ne predstavljaju se kad im dijete predajem

Bila je topla ljubazna. Obavile smo razgovor usmeno. Podržala me, uputila na institucije koje mogu da mi pomognu

Pokrenuli su postupak za lišenje roditeljskog prava, zbog toga sam zadovoljna

Kad god bi se on nešto požalio uticali su da se ja prilagođavam situaciji jer sa njim nisu mogli da nađu zajednički jezik

Ne postupaju u skladu sa svojim nadležnostima. U obavezi su da prate kontakt oca i djece ali oni ne borave sa njim već ih ostavljaju same

Nisu se borili za dijete i mene, bili su pasivni, ostali smo nezaštićeni, došlo je do toga da i dijete postane žrtva nasilja

Uvijek kad sam otišla kod njih dobila sam povratnu informaciju na pitanje koje sam postavila, savjetovali su me, informisali me uvijek kada postoji mogućnost materijalne pomoći

Na kraju smo uspjela da ostvarim adekvatnu saradnju sa CSR, ali zahvaljujući mojoj upornosti i tome da sam se o svojim pravima i mimo njih informisala. Takođe je imala uticaja i promjena voditelja slučaja, ogromna je razlika u poređenju sa prvim

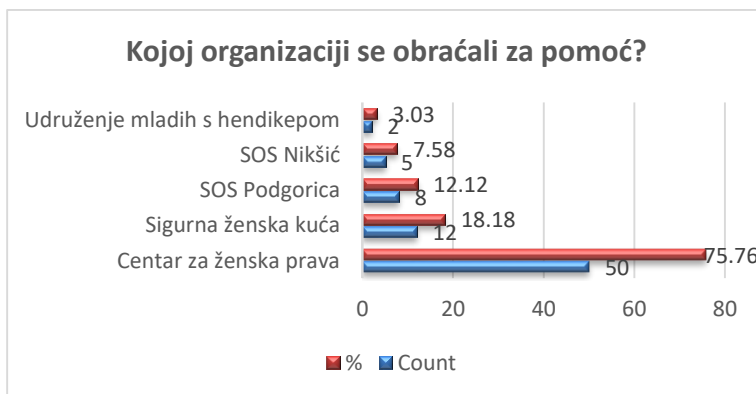
Uvijek sam se osjećala kao da ga brane. Stalni su me zvali da me pitaju da se pomirim sa njim jer je on to tražio

U kriznim situacijama nemaš kome da se obratiš, prebacuju te od jedne do druge institucije. Žrtva nasilja mora da bude pravnik da bi mogla da se izbori za svoja prava

II

PRIKAZ REZULTATA O ZADOVOLJSTVU ŽENA SA ISKUSTVOM RODNO ZASNOVANOG NASILJA USLUGAMA SPECIJALIZOVANIH NEVLADINIH ORGANIZACIJA

Upitnik koji se odnosi na zadovoljstvo učesnica uslugama koje pružaju specijalizovani servisi koje pružaju ženske nevladine organizacije popunilo je 66 ispitanica. Kako je pomenuto u uvodnom dijelu, u istraživanju su učestvovalе korisnice usluga Centra za ženska prava, Sos telefona za žene idjecu žrtve nasilja Podgorica i Udruženje mladih sa hendikepom. Međutim iz odgovora ispitanica se zaključuje da su se neke od njih obraćale i drugim specijalizovanim servisima i odnosu na to popunile online upitnik. 50 (75.76%) ispitanica je koristilo usluge Centra za ženska prava, 12 (18.18%) usluge Sigurne ženske kuće, 8 (12.12%) Sos telefona za žene idjecu žrtve nasilja Podgorica, 5 (7.58%) Sos telefona za žene idjecu žrtve nasilja Nikšić i 2 (3.03%) ispitanice su koristile usluge Udruženja mladih sa hendikepom (Grafikon br. 1).

Grafikon br. 1

Upitnik je obuhvatio pitanja vezana za 10 usluga koje pružaju specijalizovani servisi podrške u Crnoj Gori.

1. Psihosocijalna podrška putem telefona

Na pitanje koje se odnosi na zadovoljstvo uslugom psihosocijalna podrška putem telefona, odgovorila je 51 ispitanica. Značajna većina njih - 43 (84.31%) iskazalo je visoko zadovoljstvo ovom uslugom. 6 (11.76%) ispitanica iskazalo je srednje zadovoljstvo, dok 2 (3.92%) ispitanica pokazuju nisko zadovoljstvo (Grafikon br. 2)

Grafikon br.2

Ispitanice su, zatim upitane da pojasne razloge svoje ocjene. Među odgovorima koji se odnose na visoko zadovoljstvo, izdvajamo sledeće:

Probleme koje sam imala nisam mogla sama da riješim, jako mi je značila podrška

Uvijek predusretljivi, potruđe se maksimalno da vam pomognu i da daju tačne informacije kako ne bi lutali od institucije do institucije

Sve što sam rekla imale su razumijevanja, nisu me osuđivale i nisu govorile da je to normalno i da treba da trpim. Bile su tu da me saslušaju kad mi je trebalo.

Uvijek dostupni, veliko razumijevanje, podrška i sigurnost

Tim centra za ženska prava, je tu za svoje korisnike, uvijek. Da probaju da riješe problem, da porazgovaraju, kad je potrebno.

Pri prvom pozivu sam bila toliko uznemirena i uplašena, imali su tako umirujući pristup, u tom trenutku ni policija nije radila posao koji treba već sam se osjećala kao krivac po njihovom načinu govora, zato svaki poziv i razgovor sa radnicama centra mi je dao snage i hrabrosti da sačuvam sebe i djecu.. I jako važno pomoć meni u tim trenucima psihicki je bila jako vazna, u bilo koje doba sam mogla pozvati i razgovarati o tome sto me muci i dobiti odgovore na sve sto me interesuje..

Centar za ženska prava i sigurna ženska kuća su jedine institucije kod kojih sam se osjećala kao žena ,kao živo biće .Jedino je njih stalo da pomognu ženama i vode borbu za nas .Svi drugi postoje samo na papiru Bez obzira da li se razgovor vodi putem telefona ili lično kod njih oni su ti koji nas savjetuju ,saslušaju, bodre ,bore se za naš i daju nam snagu

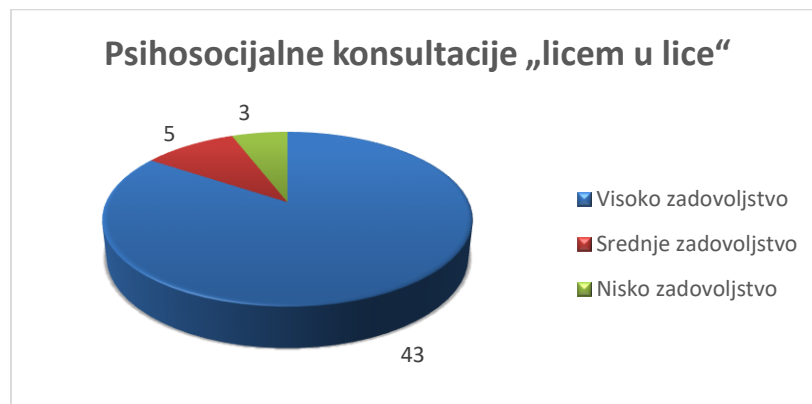
Uvek sam dobila precizne i iscrpne odgovore na postavljena pitanja

Kad god sam nazvala broj na koji mogu kontaktirati predivne žene koje rade u ovoj instituciji, dobila sam najadekvatnije odgovore, svo razumijevanje i izdvojeno vrijeme koliko god bilo potrebno uz svu empatiju.

Na pitanje, zbog čega zadovoljstvo ocjenjuju kao srednje ili nisko, dobijena su samo četiri odgovora, u kojima se navodi da tu uslugu nisu koristile. Nije dobijen odgovor čime su konkretno ispitanice bile nezadovoljne.

2. Psihosocijalne konsultacije „licem u lice“

Na pitanje u kojoj su mjeri zadovoljne pruženom uslugom psihosocijalne konsultacije „licem u lice“ odgovorila je 51 ispitanica. Njih 43 (84.31%) iskazalo visoko zadovoljstvo, 5 (9.8%) je iskazalo srednje zadovoljstvo, a 3 (5.88%).

Grafikon br. 3

Kao razlog visokog zadovoljstva, ispitanice najčešće navode strpljenje, povjerenje, razumijevanje i informisanje od strane stručnih radnica specijalizovanih servisa podrške. Izdvajamo neke odgovore:

Pristup i prisnost su mi olakšale komunikaciju i mogućnost da podijelim problem

Saosjećajne, pružaju pored pravne i psihološku podršku, znate da niste sami i da možete da se oslonite na njih

Pomogla mi je da vidim stvari jasnije i da sebe ne krivim za bračni neuspjeh

Bila je profesionalna i draga i sve me je saslušala sto sam joj govorila i razumjela je moju situaciju

Posvećeno prema meni maksimalno i prezodovoljna sam koliko su mi vremena posvetili, bez nervoze kao član moje porodice

Uvažavanje ličnosti i sve informacije su dostupne

Izašli su u susret svaki put, kad god sam imala nedoumice neke zakazivali bi mi razgovor da bi našli rješenje.

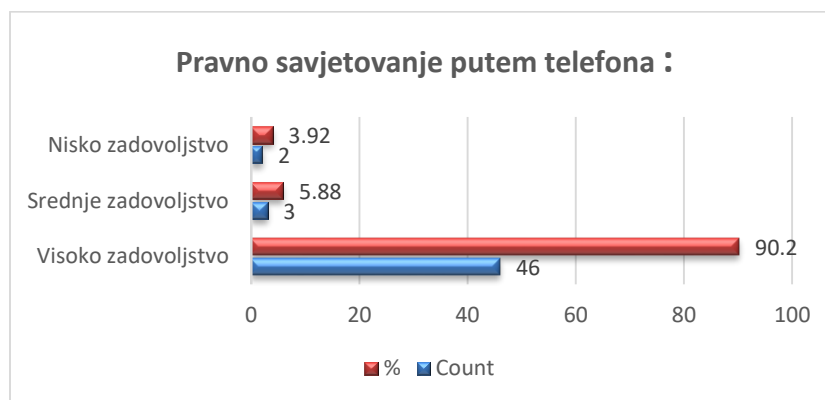
Puna podrška i osjećaj da nisam sama i da imam podršku i da istrajem.

Samo jedna ispitanica je navela razlog za nisko i srednje zadovoljstvo, i to da nije imala direktan kontakt sa advokatom:

Nisam imala puno susreta tog tipa jer se moj slučaj već privodio kraju ali jedina "zamjerka" je da bi bilo poželjno da korisnici imaju direktan kontakt sa advokatom ne i sa pomoćnikom kao i razgovore sa psihologom. Mislim da bi tad bio upotpunjen tretman i ponovo korisnicima. Ipak nije isto prenijeti problem tj prepričati ga i imati direktan kontakt sa advokatom gdje se stekne kompletan utisak o problemu kao i korisnici!

3. Pravno savjetovanje putem telefona

Nivo zadovoljstva pravnim savjetovanjem putem telefona, iskazala je 51 ispitanica, od čega je 46 (90.2%) pokazalo visoko zadovoljstvo, 3 (5.88%) srednje i 2 (3.92%) nisko zadovoljstvo (Grafikon br. 4).

Grafikon br. 4

Kada je u pitanju pravna pomoć putem telefona, kao razloge za visoko zadovoljstvo ipitanice navode stručnost, pravovremenost, dostupnost, informisanje:

Pružena pravna pomoć, savjeti koji su značili i prije svega osjećaj sigurnosti koji sam imala posle razgovora i ukazane pravne pomoći.

Visoko strucno, jer rade sa profesionalnim pravnicima

Zadovoljna sam, jer imam dvoje djece koja su maloljetna, i mnoge pravne stvari nijesam znala.. ali zahvaljujuci SOS telefonu Podgorica, objasnile su mi koja su moja prava

Svu pravnu pomoć, odgovore na sva pitanja sam dobijala putem razgovora sa radnicama Centra za zenska prava, u bilo kom trenutku ako mi nešto nije bilo jasno, ili mi je trebao odgovor na neka pitanja, putem poziva sam dobila ogovore na sve! Nikad nije ostalo nešto da nisam bila u toku ili da nemam odgovor vezano za moj slučaj.

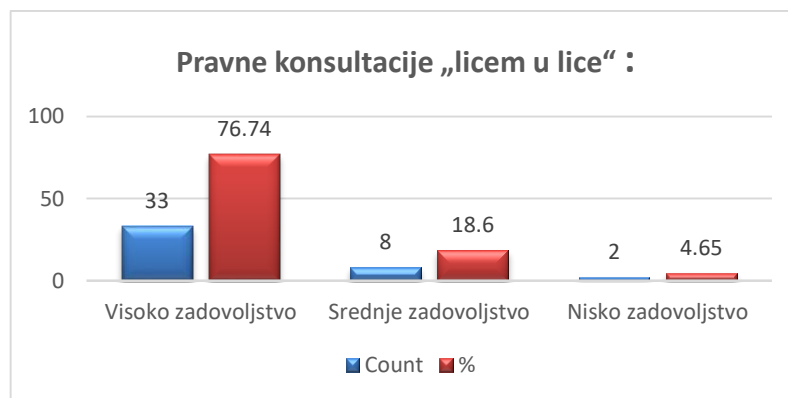
Uvek dostupni uprkos brojnim korisnicima.

Informisana sam o pravima po osnovu invaliditeta što mi je omogućilo ostvarivanje benefita po osnovu invaliditeta

Srednje/nisko zadovoljstvo objasnila je samo jedna korisnica i kao razlog navela nedostatak advokata koji bi zastupao žene izvan Podgorice.

4. Pravne konsultacije "licem u lice"

Na ovo pitanje odgovorio je nešto manje ispitanica, njih 43. Većina njih 33 (76.74%) je iskazalo visoko zadovoljstvo ovom uslugom, 8 (8.6%) srednje zadovoljstvo dok su dvije (4.56%) ispitanice iskazale nisko zadovoljstvo (Grafikon br. 5)

Grafikon br. 5

Visoko zadovoljstvo ispitanice su objasnile na sledeći način:

Sastanci sa pravnom službom su mi pomogli da razumijem informacije potrebne za pokretanje krivičnog i parničnog postupka

Profesionalizam, ljubaznost i pomoć u mom slučaju od životnog značaja za mene i moje dijete.

Profesionalni advokati, vrhunski u oblasti nasilja, preduzimljivi, možete da se oslonite na njih i da im vjerujete, saosjećajni

Svo vrijeme odkad sam se prvi put obratila, preko pet godine, uvijek je veoma profesionalno i puno empatije, a to mi mnogo znači

Kada je bilo potrebe za time, imala sam konsultacije sa advokatom i radnicama centra za zenska prava u njihovim prostorijama, i apsolutno sam zadovoljna načinom komunikacije, pomoći, datim odgovorima na sva moja pitanja, i za mene jako bitno načinu ophodjenja prema meni u tom trenutku i strpljenjem!

Svega 4 ispitanice su dale odgovor na pitanje zbog čega je njihovo zadovoljstvo srednje/nisko. Tri ispitanice su navele da nisu koristile ovu uslugu. U jednom slučaju ispitanica je navela da nije bila zadovoljna pristupom advokata, da je osjećala nezainteresovanost da joj se pomogne.

5. Psihološko savjetovanje putem telefona

Na pitanje o zadovoljstvu uslugama psihološkog savjetovanja putem telefona odgovorilo je 37 ispitanica, od čega su njih 32 (86.49%) pokazale visoko zadovoljstvo, 2 (5.41%) srednje, a 3 (8.11%) nisko zadovoljstvo (Grafikon br. 6).

Grafikon br. 6

Ispitanice osjećaju visoko zadovoljstvo psihološkim savjetovajem putem telefona zbog dostupnosti, razumijevanja, profesionalnosti. Velik broj njih navodi da im je ova vrsta savjetovanja pomogla da saniraju psihološke posledice nasilja, ali da lakše prođu kroz procedure vezane za nasilje. Izdvajamo pojedine odgovore:

Odlični savjeti od stručnih lica, pogotovo psihološkinja, stručna, saosjećajna, odgovorna

Više puta sam razgovarala telefonom sa njom. Pred svaki odlazak na sud zvala sam je i značilo mi je

Oснаžilo me psihički, i mnogo mi je od značaja

Jako sam pozitivno iznenađena, jer su me psihički mnogo osnazile

Bio je prijatan razgovor, osjećala sam se sigurno dok sam pričala

Sjajan terapeutkinja, profesionalna, pristupačna

I u doba Kovida, sve je bilo dobro veoma dobro organizovano. Na dostupnost bih stavila akcenat

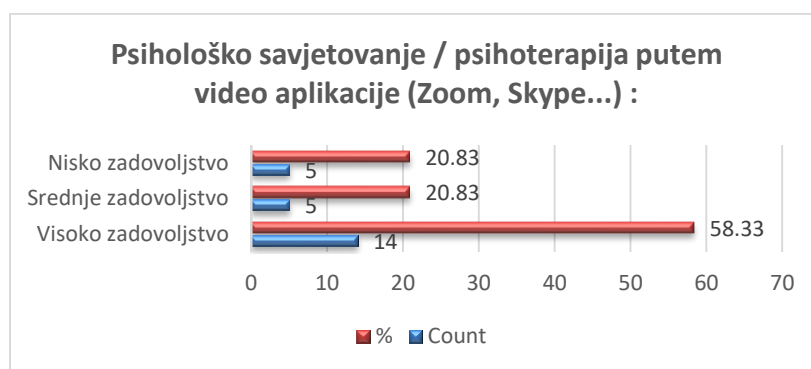
U bilo kom trenutku kada mi je bilo tesko, kada da kazem i nisam imala sa kime pričati o tome sta sam prezivjela i doživjela, u bilo kom trenutku sam mogla pozvati centar za zenska prava i dobiti psiholosku pomoc, bez cekanja, u bilo kom trenutku kada sam pozvala imala sam pomoc sa njihove strane

-Nakon svakog razgovora/seanse sa psihološkinjom, osjećala sam se sigurnije

Na pitanje zbog čega svoje zadovoljstvo ovom uslugom procjenjuju kao srednje / nisko dobijena su četiri odgovora i sva četiri se odnose na to da ispitanica nije koristila ovu uslugu.

6. Psihološko savjetovanje/ psihoterapija putem video aplikacije

Budući da ovu vrstu usluge ne pružaju sve organizacije obuhvaćene ovim istraživanjem, na ovo pitanje je dobijeno najmanje odgovora, 24. Nešto više od polovine (58.33%) je pokazalo visoko zadovoljstvo ovom uslugom, dok je 5 žena (20.83%) srednje zadovoljno a 5 (20.83%) nezadovoljno (Grafikon br. 7).

Grafikon br. 7

Na dodatno pitanje, da bliže objasne razloge svoje procjene, većina ispitanica daje odgovor da zapravo nisu koristile usluge psihološkog savjetovanja putem video aplikacije. One koje jesu, navode sledeće:

Visoko profesionalno

Sve na nivou, pomažete korisnicima na sve moguće načine

Posebno sam zadovoljna ovim dijelom, osnažila sam se kod Vas, za sve situacije kroz koje sam prolazila, zahvaljujući podršci i psihoterapiji, sada sam jača i hvala na tome.

Kada sam imala potpunu privatnost zakazivala sam seanse koje su mi pomogle da psihički budem jača

7. Psihološko savjetovanje/psihoterapija "licem u lice"

Ovu vrstu usluge, takođe, je koristio manji broj ispitanica, pa je dobijeno svega 28 odgovora. Značajna većina, njih 24 (85.71%) nivo svog zadovoljstva ovom uslugom procjenjuje kao visok dok 2 (7.14%) kao srednji, a 2 (7.14%) kao nizak.

Grafikon br. 8

Izdvajamo neke odgovore na pitanje zašto zadovoljstvo ovom uslugom procjenjuju kao visoko:

Odlično, iz mog ličnog iskustva spasilo me i pomoglo da se borim. Stručni savjeti su me izvukli i spasili propasti. Imala sam na koga da se oslonim.

Psiholoskinja sa kojom sam razgovarala mi je jako prijala i u razgovora telefonom i u kancelariji. Imala je jako lijep pristup i nisam se osjećala neugodno. U razgovorima bi mi rekla ako ne želite da odgovorite slobodno nemojte dok ne budete spremni da pričate o toj temi. Prvi put mi je neko ostavio izbor i nisam se osjećala kao da nešto moram

Sve je bilo odlično, čak imam kontinuitet u radu sa psihološkinjom dolazim jednom u 10 dana kod nje

Uz njenu pomoc sam ja ostala jaka i pribrana u svemu sto se dešavalo.

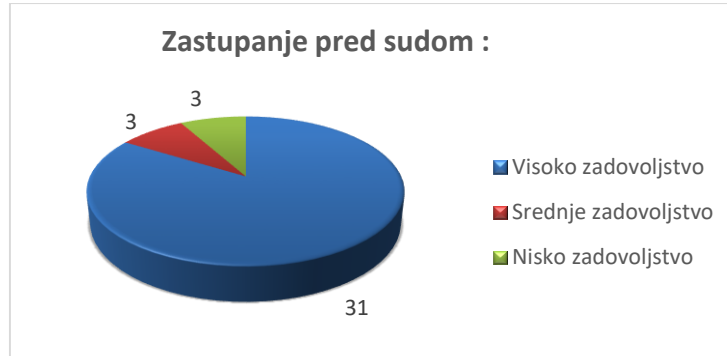
Najviše mi je značilo ohrabivanje pred suđenje da istrajem za život na slobodi

Nakon seanse sam se osjećala bolje, situacija se popravljala

U dijelu upitnika gdje su ispitanice trebale da pojasne čime nisu bile zadovoljne kada je ova usluga u pitanju, svi odgovori su se odnosili na to da ispitanice zapravo nisu koristile ovu uslugu.

8. Zastupanje pred sudom

Na pitanje vezano za usluge zastupanja pred sudom, odgovorilo je 37 ispitanica. Izrazita većina njih je iskazala visoko zadovoljstvo ovom uslugom - 31 (83.78%). 3 (8.11%) ispitanice su iskazale srednje zadovoljstvo, a 3 (8.11%) nisko

Grafikon br. 9

Najčešći razlozi zbog kojih ispitanice osjećaju visoko zadovoljstvo ovom uslugom su profesionalnost, posvećenost is sigurnost:

Blagovremeno pokretanje postupaka, sastavljanje tužbi/žalbi, izlazak na ročišta od strane advokata u moje ime, olakšalo mi je postupke

U 2 spora zastupana i spašena od lažnih tužbi i napada na vrlo mali budžet koji imamo ja i moje dijete

Maksimalno zadovoljna advokatima, koji pored toga sto su stručni iz ove oblasti i tu su za sva pitanja, baš se zalažu za klijente

Sa advokaticom sam jako zadovoljna, veoma profesionalna, puna empatije!

Preko centra za zenska prava sam dobila besplatnu pravnu pomoć, advokata kojim sam i više nego zadovoljna, koji se apsolutno u svakom segmentu posvetio mom slučaju.

Uvijek spremni posavjetovati, pomoć, ponuditi i pružiti pomoć u vidu pravne pomoći

Prezadovoljna svaki put. I uvijek sam se osjećala zaštićenom i mirnom jer su svaki put našli rešenje

Advokatica se bori za svoju stranku. Posvećena, stručna, zna znanje. Kada uzme da zastupa stranku onda to radi toliko požrtvovano i posvećeno da se vidi da ima volju da sve bude kako treba. Ostavlja utisak da joj je stalo i trudi se.

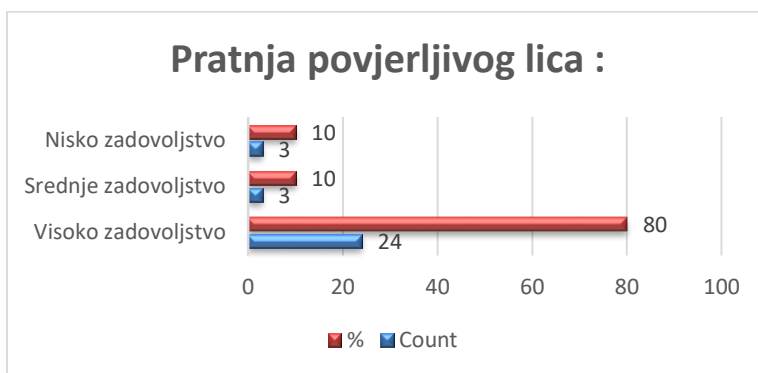
Kada su u pitanju razlozi za srednje/nisko zadovoljstvo jedna ispitanica navodi da je osjećala nezainteresovanost advokata, jedna da joj nije bilo prijatno što je umjesto advokata ročištu pristupio zamjenik, a nezadovoljstvo jedne ispitanice je povezano sa dužinom trajanja postupka:

Smatram da bez obzira na stručnost od strane advokata kojeg sam ja imala, smatram da treba advokat glavni koji se bavi tom problematikom da prisustvuje Sudu u ulozi branioca a ne advokati bez iskustva (sto apsolutno ne smatram manje bitnim ili manje strucnijim).

Moj razvod je trajao gotovo god. dana sa 5, 6 ročišta, a nismo imali ni zajedničku imovinu ni djecu, spor razvod....mislím da takvi razvodi gdje je porododično nasilje treba automatski razvoditi. Ovo je problem većih instanci vjerovatno, al sugestija.

9. Pratlja povjerljivog lica

Kada je u pitanju pratnja povjerljivog lica, odgovore smo dobili od 30 ispitanica. 24 (80%) ispitanica je iskazalo visoko zadovoljstvo ovom uslugom. 3 (10%) ispitanica je iskazalo srednje zadovoljstvo, a 3 (10%) nisko (Grafikon br.10)

Grafikon br. 10

Ispitanice koje su iskazale visoko zadovoljstvo ovom uslugom, navode da im je pratnja povjerljivog lica učinila da se osjećaju sigurnije:

Odličan, prije svega kao sigurnost i podrška u najtežim trenucima.

Osjećala sam se sigurnije kad je žena išla sa mnom

Moj strah više nije bio prisutan, i mnogo pozitivnije sam mislila

U par slučajeva sam imala pratnju i veoma mi je značila, osjećala sam se sigurnije

Ispitanice koje su iskazale srednje ili nisko zadovoljstvo navode da nisu koristile ovu vrstu usluge, a u jednom slučaju ispitanica nije bila upoznata sa tim o kakvoj je vrsti podrške riječ.

10. Sklonište

Usluge skloništa koristilo je 20 korisnica, od čega je njih 13 (65%) iskazalo visoko zadovoljstvo. Njih 5 (25%) iskazalo je srednje iskustvo ovom uslugom, dok 2 (10%) ispitanica iskazuje nisko zadovoljstvo (Grafikon br. 11)

Grafikon br. 11

Ispitanice nisu dale specifična objašnjenja zbog čega svoje zadovoljstvo uslugom skloništa ocjenjuju kao visoko

Odlično

Kad mi je bilo teško našla Sam utočište

Veliki trud i napor za bezbjednost zena

Sve pohvale

Na pitanje zbog čega svoje zadovoljstvo procjenjuju kao srednje ili nisko, sve ispitanice su odgovorile da nisu koristile ovu uslugu.

III ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Cilj ovog istraživanja je bio da utvrdi da li je u postupanju centara za socijalni rad i nevladinih organizacija došlo do izvjesnih promjena u odnosu na 2020. godinu kada je sprovedeno prvo istraživanje „*Zadovoljstvo žena sa iskustvom rodno zasnovanog nasilja uslugama centra za socijalni radi specijalizovanih nevladinih organizacija*“; u koliko jeste, da li su te promjene u pozitivnom ili negativnom smjeru, kao i da se u odnosu na nalaze istraživanja daju nove preporuke radi daljeg unaprjeđenja sistema zaštite žena sa iskustvom rodno zasnovanog nasilja.

Rezultati istraživanja koji se odnose na centre za socijalni rad

Prilikom sagledavanja rezultata, važno je napomenuti to da je istraživanje urađeno na specifičnom uzorku. Ispitanice su bile korisnice usluga nevladinih organizacija, koje su se ovim organizacijama javljale za pomoć, uglavnom zato što su bile nezadovoljne uslugama centara za socijalni rad. Stoga je moguće da rezultati pokazuju veće nezadovoljstvo nego što bi bio slučaj ako bi se ispitivalo zadovoljstvo svih korisnica centra za socijalni rad. Ovi rezultati su ipak značajni jer jasno ukazuju koje segmente rada ovih servisa treba unaprijediti kako bi se obezbijedila bolja zaštita žena sa iskustvom rodno zasnovanog nasilja, njihova rehabilitacija i integracija. Osim toga, ako se uzme u obzir činjenica da su kriterijumi za odabir ispitanica za potrebe ovog istraživanja isti kao kod prethodnog, rezultati se, u smislu promjena u postupanju koje su se dogodile od 2020. godine, mogu smatrati relevantnim.

Rezultati istraživanja pokazuju da je opšte zadovoljstvo korisnica uslugama centara za socijalni rad nešto niže nego što je bilo prilikom prethodnog istraživanja. Međutim, kada se uzmu u obzir pojedini segmenti postupanja centara za socijalni rad, obuhvaćeni ovim istraživanjem može se reći da je došlo do izvjesnih pozitivnih promjena. Pozitivne promjene se odnose na broj žena koje su upoznate sa Planom usluga i koje su se usaglasile sa njim. Ipak, iz razgovora konsultantkinje sa ženama, saznajemo da se Plan usluga ne kreira u saradnji sa njima. Izvjesne pozitivne promjene se uočavaju i u kod informisanja korisnica o mogućnostima dobijanja psihosocijalne podrške, bezbjednog smještaja, materijalne pomoći, pomoći u zapošljavanju, kao i odnosu prema stručnih radnica prema ženama. Ipak na generalno pitanje da li su ih stručni radnici centra za socijalni rad informisali o njihovim pravima, odgovori pokazuju značajnu promjenu u negativnom smjeru. Slična je situacija i sa odgovorima na pitanje da li su stručni radnici csr ispitali njihove potrebe. Izvjesne promjene u negativnom smjeru se primjećuju i u vezi sa informisanjem žena o mogućnostima privremenog uređenja povjeravanja djece kao predlaganju privremenog uređenja povjeravanja djece. Kada je u pitanju zaštita djece žrtava/svjedoka, primjećuje se mali pomak u informisanju žena o mogućnosti dobijanja psihosocijalnog tretmana za djecu, zatim o mogućnosti ograničenja/lišenja roditeljskih prava počinioca nasilja, pokretanju postupaka za ograničenje i lišenje roditeljskih prava počinioca nasilja, kao i informisanju žena o mogućnosti određivanja mjere nadzora roditeljstva počiniocu nasilja. Međutim broj određenih mjera nadzora je manji nego 2020. godine.

Iako je od 2020. godine došlo do izvjesnih poboljšanja u pojedinim segmentima postupanja, rezultati nam govore da ta postupanja i dalje nisu u dovoljnoj mjeri u skladu sa sa ovlaštenjima centara za socijalni rad propisanim Porodičnim zakonom, Zakonom o socijalnoj i dječjoj zaštiti, Protokolom o postupanju, prevenciji i zaštiti od nasilja nad ženama i nasilja u porodici. Stručni radnici centra za socijalni rad ne ispituju u dovoljnoj mjeri potrebe žena sa iskustvom nasilja, ne informišu ih o svim mehanizmima podrške dostupnim njima i njihovoj djeci. Ženama sa iskustvom nasilja se ne omogućava da aktivno učestvuju u planiranju aktivnosti koje u cilju njihove rehabilitacije pokreće centar za socijalni rad, već im se dodjeljuje pasivna uloga da se usaglase sa unaprijed pripremljenim Planom usluga. Pasivnost centara za socijalni rad, u smislu predlaganja privremenog uređenja povjeravanja djece, određivanja nadzora roditeljstva za počinioca nasilja, ukazuju na to da djeca svjedoci/žrtve partnerskog nasilja nisu u fokusu postupanja centara za socijalni rad, a što povećava rizik da budu izložena nasilju ili zlopotrebi, nakon separacije roditelja. Kada je u pitanju odnos stručnih lica prema ženama sa iskustvom nasilja, većina ispitanica njihovo ponašanje opisuje kao ljubazno, ali pasivno. Iz odgovora na otvorena pitanja, zaključuje se da žene sa iskustvom nasilja tu pasivnost mogu percipirati kao podršku počiniocu nasilja ili strah od njega, što može imati negativne implikacije na njihov oporavak. Zapaža se i to da je i dalje, određenoj mjeri, prisutan pristup koji nije u skladu sa principima rada sa žrtvama rodno zasnovanog nasilja, kao ni sa nacionalnim i međunarodnim standardima.

Preporuke:

- Obezbijediti dovoljan broj specijalizovanih socijalnih radnika koji bi se suočili s porodičnim nasiljem, i koji bi pristupili ovom pitanju sa razumijevanjem rodne prirode nasilja nad ženama i rizika koje ono nosi po djecu svjedoke/žrtve.
- Informisati žrtvu o njenim pravima i pravima njene djece Informisati je o raspoloživim uslugama (besplatnoj pravnoj pomoći, psihološkoj podršci, medicinskoj pomoći, socijalnim uslugama, smještaju, uslugama ženskih organizacija) i koordinisati saradnju sa pomenutim servisima
- Plan usluga za žrtvu i njenu djecu UVIJEK sačinjavati u saradnji sa njom i predstavnicima drugih relevantnih službi, uz puno uvažavanje njene autonomije i potreba
- Informisati ženu o tome kako će se pratiti realizacija plana i redovno je kontaktirati u vezi eventualnih adaptacija
- Aktivan pristup u realizaciji Plana, koji, po potrebi, podrazumijeva iniciranje postupaka čije je sprovođenje u nadležnosti Centra kao i onih pred drugim institucijama
- Posebno obratiti pažnju na djecu svjedoke nasilja, voditi računa o njihovim pravima i potrebama shodno međunarodnim standardima, naročito Konvenciji Savjeta Evrope o suzbijanju nasilja nad ženama
- U postupcima davanja mišljenja o kontaktu, pravu na posjete i starateljstvu uzeti u obzir nasilje i ponašanje nasilnog roditelja. O svim novim okolnostima obavještavati sud ili pokretati nove postupke u cilju najboljeg interesa djeteta.
- Izvještaji koje izrađuju Centri za socijalni rad igraju veliku uslogu u sudovima koji se bave porodičnim pravom, kao i u krivičnim postupcima. Stoga je potrebno da proaktivno rade procjenu stanja i ažuro je dostavljaju sudovima, policiji i tužilaštvu, uz što manje upućivanja na vještačenje.

- Proaktivno sprovoditi sve nadležnosti koje su propisane Porodičnim zakonom, Zakonom o socijalnoj i dječjoj zaštiti, Protokolom o postupanju, prevenciji i zaštiti od nasilja nad ženama i nasilja u porodici.
- Sarađivati sa ženskim nevladinim organizacijama koje podržavaju žrtve nasilja u svim procedurama koje se odnose na zaštitu i podršku žrtvama
- Koordinisati aktivnosti institucija za zaštitu od nasilja
- Obezbijediti tehnike i uslove za zaštitu od „sagorijevanja“

Rezultati istraživanja koji se odnose na specijalizovane nevladine organizacije

Ispitanice su i u ovom istraživanju, u velikom procentu, pokazale visoko zadovoljstvo sa svih 10 servisa koje pružaju nevladine organizacije. Kao obrazloženje za svoju ocjenu uglavnom navode: razumijevanje, povjerenje, strpljenje, osjećaj sigurnosti, proaktivnost. Navode i da su u nevladinim organizacijama bile adekvatno informisane o svojim pravima. Naročito im je važna sveobuhvatna podrška koja uključuje i komunikaciju sa institucijama kao i zastupanje pred sudom. Primjećuje se, u malom procentu, veći broj onih čije je zadovoljstvo srednje ili nisko. Međutim, na otvorena pitanja u okviru kojih se od njih traži da bliže pojasne svoju procjenu, najčešće su dobijeni odgovori da upošte nisu koristile tu uslugu. Na kraju upitnika, jedna ispitanica je napisala da je davala srednju ocjenu za svaku uslugu koju nije koristila. Ovakav način popunjavanja upitnika je mogao imati uticaj na krajnji rezultat, naročito ako se istom metodom koristilo više učesnica u istraživanju. U veoma malom broju slučajeva ispitanice su dale sugestiju za unaprjeđenje usluga i to se uglavnom odnosi na davanje prednosti direktnom kontaktu „licem u lice“, u odnosu na onaj putem telefona. U nekim slučajevima se navodi i to da im je bilo potrebno zastupanje pred sudom i direktan kontakt sa advokatom.

Preporuke:

- Komunikaciju sa ženama ostvarivati putem telefona samo kad je neophodno
- Nastojati da se, ukoliko je to potreba žene, omogući razgovor „licem u lice“
- Nastojati da troškovi telefonske komunikacije sa ženom budu na teret organizacije
- U cilju pružanja kvalitetne podrške žrtvi, uz njen pristanak, uključiti druge nevladine organizacije koje pružaju nedostajući servis.
- Redovno sprovoditi interne i eksterne evaluacije usluga u saradnji sa korisnicama
- Obezbijediti tehnike i uslove za zaštitu od „sagorijevanja“

PODACI O ORGANIZACIJI

Nevladino udruženje “Centar za ženska prava” (CŽP), sa sjedištem u Podgorici, osnovano je 2012. godine, na osnovu dugogodišnjeg iskustva osnivačica u pružanju podrške žrtvama kršenja ženskih ljudskih prava i porodičnog nasilja.

MISIJA

Centar za ženska prava je neprofitna, nestranačka, nereligiozna organizacija koja se bori za suzbijanje svih oblika nasilja nad ženama i njihov pristup pravdi, razvijajući rodno-ravnopravne demokratske prakse i saradjujući sa svim relevantnim domaćim i međunarodnim akterima u Crnoj Gori.”

VIZIJA

RODNA RAVNOPRAVNOST, PRISTUP PRAVDI I DRUŠTVO BEZ NASILJA NAD ŽENAMA

-NAŠA STVARNOST.

Osnovni ciljevi osnivanja i djelovanja su:

- Promocija i zaštita ženskih ljudskih prava i rodne ravnopravnosti
- Osnajivanje žena koje su preživjele nasilje u porodici/partnersko nasilje kroz savjetodavnu, psihološku pravnu pomoć
- Povezivanje i saradnja sa drugim organizacijama/institucijama koje se bave zaštitom i promocijom

ženskih ljudskih prava.

Ciljevi udruženja se realizuju kroz 3 programa:

1. Program javnog zastupanja i praćenja implementacije politika u oblasti rodne ravnopravnosti i ženskih ljudskih prava
2. Program podrške za žene koje su pretrpjele porodično nasilje:
Inicijalno savjetovanje i podrška povjerljivog lica;
Besplatna pravna pomoć i pravno zastupanje;
Psihološko savjetovanje.
3. Program za kulturu: Promocija ženskog stvaralaštva, kulturni i edukativni programi i osnaživanje klijentkinja kroz kreativni rad.

KONTAKT:

NVO “Centar za ženska prava”
Bokeška 20, Pogorica
(020) 664 193; 067 067 166 800
women.mne@gmail.com
www.womensrightscenter.org